

**INFORMACJA O STANIE BEZPIECZEŃSTWA
SANITARNEGO POWIATU WAŁBRZYSKIEGO
za 2020 rok**

Wstęp

Poniższe opracowanie obejmuje wyniki kontroli z terenu miasta Wałbrzych objętego nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu przeprowadzone w 2020 roku.

Ogółem liczba obiektów podlegających kontroli w powiecie wałbrzyskim wynosiła 1201, w mieście Wałbrzychu 2021.

Działalność kontrolno-represyjna oraz w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na terenie miasta Wałbrzych i powiatu wałbrzyskiego łącznie:

Liczba kontroli/wizytacji	Liczba decyzji merytorycznych	Liczba decyzji płatniczych	Nalożono mandatów ogółem	na kwotę złotych	Liczba wydanych postanowień	Liczba wystawionych tytułów wykonawczych	Liczba wniosków o ukaranie
11190	2815	203	48	13500,00	211	3	0

Liczba wykonanych badań	Liczba oznaczeń chemicznych	Liczba oznaczeń fizycznych	Liczba oznaczeń mikrobiologicznych
4247	970	1310	7771

W 2020 roku zgodnie z wydawanymi przez Dyrektora Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wałbrzychu zarządzeniami okresowo zostały zawieszona kontrole z zakresu bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ze względu na wprowadzony na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii. Ponadto wszyscy pracownicy PSSE w Wałbrzychu zostali zaangażowani do pracy przy przeciwdziałaniu rozprzestrzenianiu się zakażeń wirusem SARS-CoV-2 na terenie miasta Wałbrzycha i powiatu wałbrzyskiego. Przedstawiciele PPIS w Wałbrzychu wykonywali kontrole głównie w zakresie odnoszącym się do oceny spełnienia zasad związanych z przeciwdziałaniem zakażeniom wirusem SARS-CoV-2, zawartych w obowiązującym rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii oraz wytycznych właściwych dla prowadzonej działalności ministerstw, sporządzonych w porozumieniu z Głównym Inspektorem Sanitarnym.

W opracowaniu ujęto:

I. Działalność Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.....	4
II. 1. Ocena jakości wody na terenie powiatu wałbrzyskiego.....	6
2. Stan sanitarny miast i terenów wiejskich.....	16
III. Nadzór nad warunkami pracy w zakładach pracy:	
1. Ocena środowiska pracy.....	17
2. Nadzór nad chemikaliami.....	19
3. Ocena narażenia zawodowego.....	20
4. Choroby zawodowe.....	21
5. Środki zastępcze.....	22
6. Promocja zdrowia.....	23
7. COVID – 19.....	23
IV. Placówki nauczania i wychowania.....	27
V. Zakłady produkcji żywności, żywienia i obrotu środkami spożywczymi oraz wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.....	30
VI. Podmioty lecznicze i sytuacja epidemiologiczna	
1. Informacja o stanie sanitarnym placówek działalności leczniczej.....	32
2. Tabela rozkładu terytorialnego liczby przypadków zachorowań i zapadalności.....	34
VII. Ocena stanu sanitarno-technicznego obiektów wczasowo-turystycznych	
1. Baza noclegowa.....	35
2. Pływalnie kryte.....	36
3. Tereny rekreacyjne.....	37
VIII. Ocena stanu sanitarno-technicznego innych obiektów użyteczności publicznej	
1. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej.....	37
2. Wiaty przystankowe.....	38
Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....	39

I. Działalność Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

W 2020 roku, w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego podejmowano działania obejmujące:

- sprawowanie zapobiegawczego nadzoru w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, zwłaszcza nad warunkami higieny środowiska, przy zajmowaniu stanowisk w sprawach kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;

- sprawowanie zapobiegawczego nadzoru w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych nad warunkami higieny środowiska, higieny pracy, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, warunkami higieniczno-sanitarnymi udzielania świadczeń zdrowotnych i warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia przy wydawaniu opinii związanych z dopuszczeniem nowo powstałych obiektów do użytkowania oraz dopuszczeniem obiektów po zmianie sposobu ich użytkowania, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów objętych nadzorem bieżącym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu.

W 2020 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydał:

- 6 opinii dotyczących uzgodnienia dokumentacji projektowej,
- 13 opinii dotyczących potrzeby/braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,
- 1 opinię o projekcie/zmianie projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- 28 opinii o projekcie/zmianie projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy,
- 1 uzgodnienie warunków zabudowy,
- 13 opinii dotyczących braku zastrzeżeń w dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych,
- 11 opinii w sprawach niewymienionych powyżej.

Przeprowadzono 16 kontroli.

Stan sanitarny nadzorowanego terenu w zakresie obejmującym działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ulega sukcesywnej poprawie.

Współpracę z działami merytorycznymi stacji, władzami samorządowymi i państwowymi można uznać za dobrą, służącą właściwej ocenie rozpatrywanych spraw.

Oceniając stan bezpieczeństwa sanitarnego nadzorowanego terenu należy stwierdzić, że w minionym roku nie odnotowano spraw budzących konflikty społeczne. Podczas rozpatrywania spraw uwaga skierowana była na uzasadniony interes osób trzecich i stron postępowania, a także ochronę środowiska naturalnego we wszystkich jego komponentach.

Wśród spraw o szczególnym znaczeniu dla lokalnej społeczności należy wskazać na:

- uzgodnienie dokumentacji projektowej budowy budynku Praktyki Lekarza Rodzinnego wraz z infrastrukturą techniczną przewidzianego do realizacji w Starych Bogaczowicach na działkach nr 802 i 851,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania adaptacji pomieszczeń budynku szkolnego na żłobek w placówce przy ul. Słowackiego 5 w Jedlinie-Zdroju,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania rozbudowy i przebudowy obiektu usług turystycznych na restaurację i manufakturę piwowarską, w zakresie wykonanych robót pomieszczeń parteru tj. zaplecza produkcyjnego oraz sali konsumpcyjnej budynku „B” zlokalizowanego w Łomnicy na działce nr 104,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania wybudowanej krytej pływalni „Delfinek” zlokalizowanej przy ul. Słonecznej 1a w Szczawnie-Zdroju,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania adaptacji zabytkowego Pałacu w Zagórzcu Śląskim na Dom Opieki nad Osobami Starszymi „Poranek” zlokalizowanego przy ul. Głównej 13 w Zagórzcu Śląskim,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania przebudowy i rozbudowy budynku przy ul. Piastowskiej 11 w Jedlinie-Zdroju w ramach zadania: Budowa Centrum Socjalnego wraz z zapleczem w Gminie Jedlina-Zdrój,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania realizacji pierwszego etapu adaptacji części budynku Publicznego Gimnazjum nr 1 zlokalizowanego przy ul. Waryńskiego 10 w Boguszowie-Gorcach na potrzeby utworzenia żłobka na parterze oraz zaplecza kuchennego w piwnicy,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania przebudowanego punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych mieszczącego się przy ul. Brzozowej 1 w Boguszowie-Gorcach,
- pozytywne ocenienie możliwości wyznaczenia obiektu „Pionier” na ewentualną kwarantannę osób podejrzanych o zakażenie wirusem SARS-CoV-2 zlokalizowanego przy ul. Potockiego 4 w Szczawnie-Zdroju,
- pozytywne ocenienie możliwości przeznaczenia obiektu „Górnik” na ewentualną kwarantannę osób podejrzanych o zakażenie wirusem SARS-CoV-2 zlokalizowanego przy ul. Głównej 22 w Sokołowsku,
- zaopiniowanie przeznaczenia obiektu „Pionier” na potrzebę utworzenia w nim izolatorium dla osób z dodatnim wynikiem testu na obecność wirusem SARS-CoV-2 zlokalizowanego przy ul. Potockiego 4 w Szczawnie-Zdroju,
- zaopiniowanie przeznaczenia obiektu „Młynarz” na potrzebę utworzenia w nim izolatorium dla osób z dodatnim wynikiem testu na obecność wirusem SARS-CoV-2 zlokalizowanego przy ul. Wojska Polskiego 3 w Szczawnie-Zdroju.

Inwestycje realizowane ze środków UE, przez gminy oraz prywatnych inwestorów, pozyskujących te środki, opiniowane/uzgadniane były bez zbędnej zwłoki przy zaangażowaniu inwestorów i stron postępowania,

Prowadzona jest stała współpraca z działami merytorycznymi oraz z petentami w zakresie poprawy stanu sanitarnego istniejących obiektów użyteczności publicznej w tym bazy gastronomicznej i turystycznej, usługowej oraz placówek kultury, oświaty i wychowania.

Powyższe miało na celu osiągnięcie założonych wymagań sanitarnych w procesie sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na terenie nadzorowanym.

W minionym półroczu cele te zostały osiągnięte.

II. Ocena jakości wody na terenie powiatu wałbrzyskiego

Gmina Boguszów-Gorce

Miasto Boguszów-Gorce zaopatrywane jest w wodę z wodociągów publicznych Wałbrzych oraz Boguszów-Gorce, których zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w mieście ze względu na pochodzenie wody – 4.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w mieście – 9.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 15 600 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w mieście – około 3100 m³/db.
5. Rodzaj ujęć wody:
 - 3 ujęcia powierzchniowe – „Mała Woda” (ujęcie jazowe na rzece Bóbr w Dębrniku), staw infiltracyjny Ptaszków I (będący częścią ujęcia Marciszów Górny), Kuźnice Świdnickie,
 - 5 ujęć podziemnych: Marciszów Górny, Gorzeszów, Czarny Bór, Stary Lesieniec oraz Kuźnice Świdnickie.
 - Sposób uzdatniania wody:
 - ujęcie „Mała Woda” w Dębrniku – koagulacja siarczanem glinu, filtracja na filtrach pośpiesznych antracytowo-piaskowych, dezynfekcja chlorem gazowym,
 - ujęcie wody Marciszów Górny – dezynfekcja chlorem gazowym,
 - ujęcie wody Gorzeszów, Czarny Bór, Stary Lesieniec – brak uzdatniania,
 - ujęcie wody w Kuźnicach Świdnickich – napowietrzanie, filtracja na filtrach powolnych żwirowo-piaskowych z rudą magnezu, dezynfekcja podchlorynem sodu.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2020 r. w ramach kontroli wewnętrznej nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi z sieci i ujęć dla wodociągu Wałbrzych oraz Boguszów-Gorce na terenie miasta pobrano:

- 23 próbki do badań bakteriologicznych, w tym 3 rekontrolne,
- 22 próbki do badań fizykochemicznych, w tym 2 rekontrolne,
- w tym 4 próbki do badań w zakresie parametrów grupy B.

- Zakwestionowano 4 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego:
 - z sieci wodociągowej przy ul. św. Barbary 80 w Boguszowie-Gorcach i na ujęciu Stary Lesieniec (wodociąg Wałbrzych) ze względu na przekroczenie wartości parametrycznej bakterii grupy coli (odpowiednio 2 i 4 NPL),
 - z sieci wodociągowej przy ul. Staszica 5 w Boguszowie-Gorcach (wodociąg Wałbrzych) ze względu na podwyższoną wartość mętności (14,3 NTU),
 - z sieci wodociągowej przy ul. Żeromskiego 18 w Kuźnicach Świdnickich (wodociąg Boguszów-Gorce) z uwagi na obecność bakterii grupy coli (7 jtk w 100 ml), bakterii *Clostridium perfringens* (1 jtk w 100 ml) i stężenie żelaza (260 µg/l).

Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

W wyniku przeprowadzonych w 2020 r. badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w mieście Boguszów-Gorce stwierdzono trzykrotne bakteriologiczne zanieczyszczenie wody oraz dwukrotne fizykochemiczne zanieczyszczenie wody, skutkujące w każdym z przypadków wydaniem orzeczenia o warunkowej przydatności wody do spożycia.

W przypadku przekroczenia wartości parametrycznej bakterii grupy coli z sieci wodociągowej w Boguszowie-Gorcach przy ul. św. Barbary 80, w Kuźnicach Świdnickich przy ul. Żeromskiego 18 (wodociąg Boguszów-Gorce) i na ujęciu Stary Lesieniec (wodociąg Wałbrzych), zarządca wodociągu niezwłocznie przeprowadził działania naprawcze, skutkujące poprawą mikrobiologicznej jakości wody.

Uzyskana podwyższona wartość mętności z sieci wodociągowej w Boguszowie-Gorcach przy ul. Staszica 5 (wodociąg Wałbrzych) miała związek z pobieraniem próbek wody w zamkniętym przez dłuższy okres czasu obiekcie użyteczności publicznej w związku z występującą epidemią wirusa SARS-CoV-2, co nie zawsze było poprzedzone ich właściwym przygotowaniem do pobrania. Powtórne badanie wykazało prawidłowe wartości mętności.

Bakterie grupy coli nie są wskaźnikiem występowania patogenów w wodzie, natomiast służą do oceny czystości i szczelności systemów dystrybucji wody oraz skuteczności prowadzonych procesów uzdatniania. Z powyższych względów należałoby wzmocnić nadzór nad prowadzonym procesem uzdatniania na ujęciu w celu wyeliminowania występowania bakterii wskaźnikowych w wodzie.

Żelazo nie stanowi problemu zdrowotnego dla konsumentów, niemniej jednak ma istotne znaczenie dla akceptowalności wody. W rozpatrywanym przypadku, jak podaje zarządca wodociągu, żelazo pojawia się w wodzie do picia w wyniku jej wtórnego zanieczyszczenia osadami wypłukiwanymi ze ścianek przewodów. Podwyższona zawartość żelaza w sieci wodociągowej może spowodować: rozwój nitkowatych bakterii żelazistych, zmianę smaku wody, wzrost jej mętności i barwy, powstawanie plam na urządzeniach sanitarnych, pranej bieliźnie, a w czasie gotowania wpływa na zmianę cech fizycznych oraz apetyczność potraw. Zalecane jest, aby po dłuższym nieużywaniu kranów odkręcić kurki i umożliwić przez kilka minut swobodny wypływ wody, w celu usunięcia wody stagnującej w przewodach wodociągowych.

Podobnie mętność wody nie jest parametrem, którego podwyższona wartość stwarza bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia ludzi, może mieć jednak negatywny wpływ na akceptowalność wody przez konsumentów.

Natomiast jakość wody w sieci wodociągu Wałbrzych (w strefach Wałbrzych 3 i Wałbrzych 7) na terenie miasta Boguszów-Gorce nie była kwestionowana: woda była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

Gmina Czarny Bór

Gmina Czarny Bór zaopatrywana jest w wodę z wodociągu publicznego Wałbrzych, Borówno i Grzędy Górne, których zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w gminie ze względu na pochodzenie wody – 6.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w gminie – 10.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 4 800 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w gminie – około 960 m³/db.
5. Rodzaj ujęć wody:
 - 2 ujęcia powierzchniowe dla wodociągu publicznego Wałbrzych („Mała Woda” – ujęcie jazowe na rzece Bóbr w Dębrzniku) oraz staw infiltracyjny Ptaszków I (będący częścią ujęcia Marciszów Górny),
 - 6 ujęć podziemnych: Marciszów Górny i Marciszów Dolny w Marciszowie, Gorzeszów i Czarny Bór (dla wodociągu publicznego Wałbrzych) oraz Borówno i Grzędy Górne.
 - Sposób uzdatniania wody:
 - ujęcie „Mała Woda” w Dębrzniku – koagulacja siarczanem glinu, filtracja na filtrach pośpiesznych antracytowo-piaskowych, dezynfekcja chlorem gazowym,
 - ujęcie wody Marciszów Górny – dezynfekcja chlorem gazowym,
 - ujęcie wody Marciszów Dolny – dezynfekcja podchlorynem sodu,
 - ujęcie wody Grzędy Górne – dezynfekcja podchlorynem sodu, regulowanie stężenia jonów wodorowych wapnem hydratyzowanym,
 - ujęcia wody Gorzeszów, Borówno oraz Czarny Bór (dla wodociągu Wałbrzych) – brak uzdatniania.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2020 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi z wodociągów publicznych Borówno, Grzędy Górne oraz Wałbrzych na terenie gminy pobrano:

- 23 próbki do badań bakteriologicznych (21 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, w tym 3 rekontrolne, 2 w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- 20 próbek do badań fizykochemicznych (18 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 2 w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- w tym 4 do badań w zakresie parametrów grupy B.

Zakwestionowano 2 próbki wody zbadane w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa ze względu na obecność bakterii grupy coli w ilości 7 i 21 NPL (sieć wodociągowa i ujęcie wody w Borównie – wodociąg Borówno).

Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

W wyniku przeprowadzonych w 2020 r. badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie gminy Czarny Bór zanotowano na sieci wodociągowej i ujęciu wody w Borównie bakteriologiczne zanieczyszczenie wody, skutkujące w przypadku sieci wodociągowej nieprzydatnością wody do spożycia z uwagi na występowanie w wodzie bakterii grupy coli, w przypadku ujęcia wody warunkową przydatnością wody do spożycia. Zarządca wodociągu niezwłocznie zrealizował działania naprawcze, badania rekontrolne wykazały właściwą jakość mikrobiologiczną wody.

Bakterie grupy coli nie są wskaźnikiem występowania patogenów w wodzie, natomiast służą do oceny czystości i szczelności systemów dystrybucji wody oraz skuteczności prowadzonych procesów uzdatniania. Z powyższych względów należałoby wzmocnić nadzór nad prowadzonym procesem uzdatniania na ujęciu w celu wyeliminowania występowania bakterii wskaźnikowych w wodzie.

Natomiast jakość wody z sieci wodociągu Wałbrzych i Grzędy Górne nie była kwestionowana: woda była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

Z uwagi na charakter przekroczenia, jego wielkość oraz czas trwania – na koniec roku wodę wodociągową na terenie gminy Czarny Bór oceniono jako przydatną do spożycia przez ludzi i bezpieczną dla zdrowia konsumentów.

Gmina Głuszyca

Miasto i gmina Głuszyca zaopatrywane są w wodę z wodociągu publicznego Głuszyca, którego zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w mieście i gminie ze względu na pochodzenie wody – 3.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w mieście i gminie – 8.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 8 300 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w mieście i gminie – około 1 190 m³/db.
5. Rodzaj ujęć wody – 2 ujęcia podziemne w Głuszycy Górnej i Grzmiącej oraz 1 ujęcie mieszane (powierzchniowe i podziemne) w Łomnicy.
6. Sposób uzdatniania wody:
 - ujęcie wody w Łomnicy – filtracja na filtrach żwirowych powolnych, dezynfekcja podchlorynem sodu, regulowanie stężenia jonów wodorowych w wodzie wapnem hydratyzowanym,
 - ujęcie wody w Głuszycy Górnej – dezynfekcja podchlorynem sodu, regulowanie stężenia jonów wodorowych w wodzie wapnem hydratyzowanym,
 - ujęcie wody w Grzmiącej – dezynfekcja podchlorynem sodu, regulowanie stężenia jonów wodorowych w wodzie wapnem hydratyzowanym.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2020 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi z sieci i ujęć dla wodociągu publicznego Głuszyca na terenie miasta i gminy Głuszyca pobrano:

- 17 próbek do badań bakteriologicznych (14 próbek w kontroli wewnętrznej WPWiK, w tym 1 rekontrolna, 3 w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- 16 próbek do badań fizykochemicznych (13 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 3 w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- w tym 2 próbki do badań w zakresie parametrów grupy B.

Zakwestionowano 1 pobraną próbkę wody w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa ze względu na obecność bakterii grupy coli w ilości 5 NPL z sieci wodociągowej przy ul. Sienkiewicza 53 w Głuszycy – dla wodociągu Głuszyca.

Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

W wyniku przeprowadzonych w 2020 r. badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi zanotowano na sieci wodociągowej przy ul. Sienkiewicza 53 w Głuszycy bakteriologiczne zanieczyszczenie wody, skutkujące warunkową przydatnością wody do spożycia, z uwagi na występowanie w wodzie bakterii grupy coli. Zarządca wodociągu niezwłocznie zrealizował działania naprawcze, badanie rekontrolne wykazało właściwą jakość mikrobiologiczną wody.

Bakterie grupy coli nie są wskaźnikiem występowania patogenów w wodzie, natomiast służą do oceny czystości i szczelności systemów dystrybucji wody oraz skuteczności prowadzonych procesów

uzdatniania. Z powyższych względów należałoby wzmocnić nadzór nad prowadzonym procesem uzdatniania na ujęciu w celu wyeliminowania występowania bakterii wskaźnikowych w wodzie.

Z uwagi na charakter przekroczenia, jego wielkość oraz czas trwania – na koniec roku wodę wodociągową na terenie miasta i gminy Głuszycy oceniono jako przydatną do spożycia przez ludzi i bezpieczną dla zdrowia konsumentów.

Gmina Jedlina-Zdrój

Miasto Jedlina-Zdrój zaopatrywane jest w większej części w wodę z wodociągu publicznego Wałbrzych oraz w mniejszej – z wodociągu Jedlina-Zdrój. Zarządcą wodociągów jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w mieście ze względu na pochodzenie wody – 2.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w mieście – 3.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 4 700 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w mieście – około 940 m³/db.
5. Rodzaj ujęć wody: 2 ujęcia podziemne – w Unisławiu Śląskim oraz w Jedlinie-Zdroju przy ul. Pokrzywianka.
6. Sposób uzdatniania wody:
 - ujęcie wody w Unisławiu Śląskim – dezynfekcja podchlorynem sodu
 - ujęcie wody w Jedlinie-Zdroju przy ul. Pokrzywianka – dezynfekcja podchlorynem sodu,
 - do sieci wodociągowej, zasilanej z wodociągu Wałbrzych, dawkowany jest preparat SeaQuest, który zapobiega korozji i powstawaniu osadów w instalacji wodnej. Preparat stosowany jest głównie w starych rurach wodociągowych, gdzie najczęściej dochodzi do wtórnego zanieczyszczenia wody, w celu obniżenia poziomu stężenia żelaza, manganu, barwy i mętności.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2020 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie miasta Jedlina-Zdrój pobrano:

- 5 próbek do badań bakteriologicznych (4 próbki w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 1 w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- 5 próbek do badań fizykochemicznych (4 próbki w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 1 w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS).

Nie zakwestionowano żadnej z przebadanych próbek wody.

Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

Na podstawie prowadzonych w 2020 r. badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych, co oznacza że woda na terenie miasta Jedlina-Zdrój była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

Niemniej jednak w przypadku awarii na ujęciu lub w sieci wodociągowej oraz na skutek zbyt małego rozbioru wody może dochodzić do jej wtórnego zanieczyszczenia. Należy pamiętać, że w wodzie stojącej wszystkie procesy biologiczne, chemiczne i fizyczne zachodzą szybciej niż w wodzie płynącej. Wzrost stężenia żelaza w wodzie wiąże się ze zrywaniem osadów, najczęściej występuje na skutek zmian kierunku lub natężenia przepływu wody w sieci, wywołując efekt tzw. brudnej wody wodociągowej. Stężenie żelaza wzrasta gwałtownie po włączeniu wody, np. po wcześniejszym, awaryjnym przestoju. Dodatkowo występuje zwiększenie mętności oraz barwy. Przenikające z rur do wody związki (głównie

żelaza i manganu) nie stanowią bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia i życia konsumentów, jednak mają negatywny wpływ na eksploatację urządzeń domowych, takich jak ekspresy, pralki czy zmywarki. Dlatego po dłuższej przerwie w użytkowaniu instalacji wodnej (po nocy lub kilkudniowej nieobecności w mieszkaniu) powinno się spuścić trochę wody zanim przeznaczy się ją do spożycia (nie trzeba wody wylewać do zlewu, można np. skorzystać z toalety).

Gmina Mieroszów

Miasto i gmina Mieroszów zaopatrywane są w wodę z wodociągu publicznego Wałbrzych (miejscowości Unisław Śląski, Rybnica Leśna i Kamionka), którego zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. oraz wodociągów publicznych Mieroszów i Sokołowsko, zarządzanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej „Mieroszów” Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w mieście i gminie ze względu na pochodzenie wody – 6.
2. Liczba zlokalizowanych punktów poboru próbek wody w mieście i gminie – 17.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 6 730 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w mieście i gminie – około 1350 m³/db.
5. Rodzaj ujęć wody – 1 ujęcie powierzchniowe „za WOP” w Sokołowsku, 7 podziemnych znajdujących się w Unisławiu Śląskim, w Mieroszowie przy ul. Kwiatowej i ul. Sportowej, w Golińsku, w Nowym Siodle, w Sokołowsku – „za Różanką” i „za Leśniczówką”.
6. Sposób uzdatniania wody:
 - ujęcie powierzchniowe „za WOP” w Sokołowsku – oczyszczanie mechaniczne na sitach, filtracja na filtrach żwirowo-piaskowych, dezynfekcja podchlorynem sodu,
 - ujęcia podziemne w Unisławiu Śląskim, w Mieroszowie przy ul. Kwiatowej i ul. Sportowej, w Golińsku, w Nowym Siodle, w Sokołowsku „za Różanką” i „za Leśniczówką” – dezynfekcja podchlorynem sodu.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2020 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie gminy Mieroszów pobrano:

- 48 próbek do badań bakteriologicznych (35 próbek w ramach kontroli wewnętrznej ZGKiM, w tym 3 rekontrolne, 13 w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS, w tym 5 rekontrolnych),
- 42 próbki do badań fizykochemicznych (34 próbki w ramach kontroli wewnętrznej ZGKiM, w tym 2 rekontrolne, 8 w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- w tym 5 próbek do badań w zakresie parametrów grupy B.

Zakwestionowano 7 próbek wody (5 pobranych w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego i 2 pobrane w ramach kontroli PIS) z uwagi na przekroczenie wartości parametrycznych:

- bakterii grupy coli: z sieci wodociągowej w Mieroszowie przy ul. Sportowej 4 w ilości 6 jtk, z sieci wodociągowej w Sokołowsku przy ul. Parkowej 3 i ul. Głównej (pompownia) oraz na ujęciu „za WOP” (odpowiednio 9, 4 i 28 jtk), z sieci wodociągowej w Sokołowsku przy ul. Parkowej 3 w ilości 29 jtk, z sieci wodociągowej w Sokołowsku przy ul. Parkowej 3 i ul. Głównej (w ramach nadzoru PIS, odpowiednio 110 jtk w pierwszym punkcie oraz 97 jtk w drugim punkcie),
- ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C: z sieci wodociągowej w Mieroszowie przy ul. Sportowej (>300 jtk/1 ml) oraz w Sokołowsku przy ul. Parkowej 3 i ul. Głównej (w ramach nadzoru PIS) –

- odpowiednio: >300 jtk w pierwszym punkcie oraz 231 jtk w drugim punkcie,
- Escherichia coli: z sieci wodociągowej w Sokołowsku przy ul. Parkowej 3 i ul. Głównej – pompownia (w ramach nadzoru PIS), odpowiednio 15 jtk w pierwszym punkcie oraz 11 jtk w drugim punkcie,
 - enterokoków z sieci wodociągowej w Sokołowsku przy ul. Parkowej 3 i ul. Głównej – pompownia (w ramach nadzoru PIS) odpowiednio: 9 jtk w pierwszym punkcie oraz 8 jtk w drugim punkcie),
 - bromodichlorometanu z sieci wodociągowej w Sokołowsku przy ul. Parkowej 3 w ilości 0,0481 mg/l.

Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

Na podstawie prowadzonych w 2020 r. (w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa) badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z wodociągu Mieroszów stwierdzono, w próbce wody pobranej z sieci wodociągowej przy ul. Sportowej, przekroczenie wartości parametrycznych bakterii grupy coli i ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C, skutkujące warunkową przydatnością wody do spożycia. Zarządca wodociągu niezwłocznie zrealizował działania naprawcze, a badania rekontrolne wykazały właściwą jakość mikrobiologiczną wody.

W ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa stwierdzono w sieci wodociągowej w Sokołowsku przy ul. Parkowej 3 i ul. Głównej oraz na ujęciu „za WOP” przekroczenie wartości parametrycznej bakterii grupy coli oraz dodatkowo przy ul. Parkowej 3 przekroczenie wartości parametrycznych bromodichlorometanu – woda nadawała się warunkowo do spożycia przez ludzi. Zarządca wodociągu niezwłocznie zrealizował działania naprawcze. Badanie rekontrolnej próbki wody wykazało skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych.

W wyniku badania jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ramach nadzoru sanitarnego przy ul. Parkowej 3 i ul. Głównej w Sokołowsku (wodociąg Sokołowsko), stwierdzono przekroczenie wartości parametrycznych bakterii grupy coli, Escherichia coli, enterokoków i ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C, skutkujące w obu przypadkach brakiem przydatności wody do spożycia.

Ze względu na negatywne wyniki badania próbek wody, pobranych w dniu 9 września 2020 r. w ramach nadzoru PIS, została wydana decyzja nr 2270/20 z dnia 10 września 2020 r. nakazująca:

- wyłączenie z eksploatacji ujęcia wody „za WOP” w trybie natychmiastowym,
- niezwłoczne zrealizowanie działań naprawczych w zakresie doprowadzenia jakości wody na wyżej wymienionym ujęciu oraz w sieci wodociągowej w Sokołowsku, zaopatrywanej z tego ujęcia, do norm sanitarnych, jakim powinna odpowiadać woda przeznaczona do spożycia przez ludzi,
- zapewnienie mieszkańcom Sokołowska, zaopatrywanym w wodę z wyżej wymienionego ujęcia, zastępczego źródła wody o jakości zgodnej z normami sanitarnymi.

Po przeprowadzeniu przez zarządcę działań naprawczych tj. zdezynfekowania wody na ujęciu i zbiornika wody „za WOP”, zwiększenia chlorowania wody z pozostałych ujęć oraz wielokrotnego płukania sieci i zrzutów wody przez hydranty, pobrane w dniu 14 września 2020 r. rekontrolne próbki wody, wykazały właściwą jakość sanitarną wody na ujęciu oraz w sieci wodociągowej. W dniu 16 września 2020 r. PPIS w Wałbrzychu wydał decyzję nr 2287/20 wygaszającą decyzję nr 2270/20 o unieruchomieniu ujęcia wody.

Obecność w wodzie paciorkowców kałowych i bakterii Escherichia coli świadczą o występowaniu innych patogenów i stwarza bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia jej konsumentów. Wpływ mikroorganizmów przenoszonych przez wodę na zdrowie człowieka jest zróżnicowany. Nawet krótkotrwałe przekroczenia wartości parametrycznych tych bakterii w wodzie – w przypadku spożywania jej na surowo, bez przegotowania – mogą być niebezpieczne dla zdrowia powodując np. nieżyty żołądkowo-jelitowe, biegunki.

Bakterie grupy coli nie są wskaźnikiem występowania patogenów w wodzie, natomiast służą do oceny czystości i szczelności systemów dystrybucji wody oraz skuteczności prowadzonych procesów

uzdatniania. Z powyższych względów należałoby wzmocnić nadzór nad prowadzonym procesem uzdatniania na ujęciu w celu wyeliminowania występowania bakterii wskaźnikowych w wodzie.

Parametr ogólna liczba mikroorganizmów nie jest uważany za wskaźnik bezpieczeństwa wody dla zdrowia. Podwyższone wartości ogólnej liczby mikroorganizmów związane są z tworzeniem się osadów na ściankach przewodów, a przy tym dostępnością substancji odżywczych koniecznych do wzrostu bakterii, powodując wtórne zanieczyszczenie wody. Jeśli wystąpi nietypowy, szybki lub nieoczekiwany wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów, wskazane jest sprawdzenie działania całego systemu i ustalenie przyczyny wtórnego zanieczyszczenia wody.

Chlor i powstające w wodzie jego pochodne, takie jak bromodichlorometan, wpływają na organoleptyczną ocenę jakości wody (zapach, smak) i nie są obojętne dla zdrowia, natomiast ich obecność świadczy o prowadzonym procesie dezynfekcji wody, czyli eliminacji zagrożeń mikrobiologicznych. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) najwyższe dopuszczalne stężenie bromodichlorometanu ze względów zdrowotnych w wodzie przeznaczonej do spożycia wynosi 60 µg/l, natomiast przekroczenie wartości parametrycznej z sieci wodociągowej przy ul. Parkowej 3 wynosiło 48 µg/l – znacznie mniej niż wartość zalecana.

Natomiast jakość wody z sieci wodociągu Wałbrzych na terenie gminy Mieroszów nie była kwestionowana: woda była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

Gmina Stare Bogaczowice

Gmina Stare Bogaczowice zaopatrywana jest w wodę z wodociągu publicznego Wałbrzych, którego zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w gminie ze względu na pochodzenie wody – 2.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w gminie – 4.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 3 400 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w gminie – około 680 m³/db.
5. Rodzaj ujęć wody – 2 podziemne ujęcia wody Marciszów Dolny i Marciszów Górny w Marciszowie oraz 2 powierzchniowe ujęcia wody – „Mała Woda” na rzece Bóbr w Dębrniku i staw infiltracyjny Ptasek I (będący częścią ujęcia Marciszów Górny).
6. Sposób uzdatniania wody:
 - ujęcie wody Marciszów Dolny – dezynfekcja podchlorynem sodu,
 - ujęcie wody Marciszów Górny – dezynfekcja chlorem gazowym,
 - ujęcie „Mała Woda” w Dębrniku – koagulacja siarczanem glinu, filtracja na filtrach pospiesznych antracytowo-piaskowych, dezynfekcja chlorem gazowym.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2020 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie gminy Stare Bogaczowice pobrano:

- 9 próbek do badań bakteriologicznych (8 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 1 w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- 9 próbek do badań fizykochemicznych (8 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 1 w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- w tym 1 próbkę do badań w zakresie parametrów grupy B.

Nie zakwestionowano żadnej z przebadanych próbek wody.

Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

Na podstawie prowadzonych w 2020 r. badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych, co oznacza że woda na terenie gminy Stare Bogaczowice była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

Niemniej jednak w przypadku awarii na ujęciu lub w sieci wodociągowej oraz na skutek zbyt małego rozbioru wody może dochodzić do jej wtórnego zanieczyszczenia. Należy pamiętać, że w wodzie stojącej wszystkie procesy biologiczne, chemiczne i fizyczne zachodzą szybciej niż w wodzie płynącej. Wzrost stężenia żelaza w wodzie wiąże się ze zrywaniem osadów, najczęściej występuje na skutek zmian kierunku lub natężenia przepływu wody w sieci, wywołując efekt tzw. brudnej wody wodociągowej. Stężenie żelaza wzrasta gwałtownie po włączeniu wody, np. po wcześniejszym, awaryjnym przestoju. Dodatkowo występuje zwiększenie mętności oraz barwy. Przenikające z rur do wody związki (głównie żelaza i manganu) nie stanowią bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia i życia konsumentów, jednak mają negatywny wpływ na eksploatację urządzeń domowych, takich jak ekspresy, pralki czy zmywarki. Dlatego po dłuższej przerwie w użytkowaniu instalacji wodnej (po nocy lub kilkudniowej nieobecności w mieszkaniu) powinno się spuścić trochę wody zanim przeznaczony się ją do spożycia (nie trzeba wody wylewać do zlewu, można np. skorzystać z toalety).

Gmina Szczawno-Zdrój

Miasto Szczawno-Zdrój zaopatrywane jest w wodę z wodociągu publicznego Wałbrzych, którego zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w mieście ze względu na pochodzenie wody – 1.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w mieście – 1.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 5 700 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w gminie – około 1 140 m³/db.
5. Rodzaj ujęć wody – podziemne ujęcie wody Marciszów Dolny w Marciszowie.
6. Sposób uzdatniania wody – dezynfekcja podchlorynem sodu.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2020 r. w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie miasta Szczawno-Zdrój pobrano:

- 2 próbki do badań bakteriologicznych (1 – rekontrolna),
- 1 próbkę do badań fizykochemicznych.

Zakwestionowano 1 próbkę wody pobraną w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK ze względu na przekroczenie wartości parametrycznej ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C (z sieci wodociągowej w Szczawnie-Zdroju przy ul. Kolejowej 14).

Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

W wyniku przeprowadzonych w 2020 r. badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w mieście Szczawno-Zdrój stwierdzono przekroczenie wartości parametrycznej wskaźnika mikrobiologicznego w 1 próbce wody. Woda nadawała się warunkowo do spożycia przez ludzi z uwagi na podwyższoną ogólną liczbę mikroorganizmów w 22°C (>300 jtk). Zarządca wodociągu zrealizował działania naprawcze, które doprowadziły do skutecznej poprawy sanitarnej jakości wody wodociągowej.

Parametr ogólna liczba mikroorganizmów nie jest uważany za wskaźnik bezpieczeństwa wody dla zdrowia. Podwyższone wartości ogólnej liczby mikroorganizmów związane są z tworzeniem się

osadów na ściankach przewodów, a przy tym dostępnością substancji odżywczych koniecznych do wzrostu bakterii, powodując wtórne zanieczyszczenie wody. Jeśli wystąpi nietypowy, szybki lub nieoczekiwany wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów, wskazane jest sprawdzenie działania całego systemu i ustalenie przyczyny wtórnego zanieczyszczenia wody.

Z uwagi na charakter przekroczenia, jego wielkość oraz czas trwania – na koniec roku wodę wodociągową na terenie miasta Szczawno-Zdrój oceniono jako przydatną do spożycia przez ludzi i bezpieczną dla zdrowia konsumentów.

Gmina Walim

Gmina Walim zaopatrywana jest w wodę z wodociągów publicznych Walim, Zagórze Śląskie i Wałbrzych, których zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w gminie ze względu na pochodzenie wody – 5.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w gminie – 9.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 4 300 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w gminie – około 645 m³/db.
5. Rodzaj ujęć wody:
 - 3 ujęcia podziemne – w Walimiu przy ul. Nowa Kolonia, w Zagórzcu Śląskim, w Unisławiu Śląskim,
 - 2 ujęcia powierzchniowe – w Walimiu przy ul. J. Kuliga i ul. Warszawskiej.
6. Sposób uzdatniania wody:
 - ujęcie wody przy ul. Nowa Kolonia w Walimiu – dezynfekcja podchlorynem sodu, regulowanie stężenia jonów wodorowych wapnem hydratyzowanym,
 - ujęcie wody w Zagórzcu Śląskim – dezynfekcja podchlorynem sodu, odżelazianie, odmanganianie, regulowanie stężenia jonów wodorowych wapnem hydratyzowanym,
 - ujęcie wody w Unisławiu Śląskim – dezynfekcja podchlorynem sodu,
 - ujęcie wody przy ul. Kuliga w Walimiu – dezynfekcja podchlorynem sodu, oczyszczanie na filtrze żwirowo-piaskowym, regulowanie stężenia jonów wodorowych wapnem hydratyzowanym,
 - ujęcie wody przy ul. Warszawskiej w Walimiu – dezynfekcja podchlorynem sodu, regulowanie stężenia jonów wodorowych wapnem hydratyzowanym,
 - do sieci wodociągowej w Dzieńmorowicach, zasilanej z wodociągu Wałbrzych, dawkowany jest preparat SeaQuest, który zapobiega korozji i powstawaniu osadów w instalacji wodnej. Preparat stosowany jest głównie w starych rurach wodociągowych, gdzie najczęściej dochodzi do wtórnego zanieczyszczenia wody, w celu obniżenia poziomu stężenia żelaza, manganu, barwy i mętności.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2020 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie gminy Walim pobrano:

- 14 próbek do badań bakteriologicznych (13 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 1 w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- 15 próbek do badań fizykochemicznych (14 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, w tym 1 rekontrolna, 1 w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- w tym 2 próbki do badań w zakresie parametrów grupy B.

Zakwestionowano 1 próbkę wody pobraną w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK ze względu na podwyższoną wartość mętności (z sieci wodociągowej przy ul. Nowa Kolonia 9 w Walimiu – dla wodociągu Walim).

Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

W wyniku badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w gminie Walim w 2020 r. stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru fizykochemicznego w jednej próbie wody pobranej z sieci wodociągowej przy ul. Nowa Kolonia 9 w Walimiu – podwyższona wartość mętności 7,63 NTU. Przeprowadzone badanie rekontrolne wykazało poprawę w powyższym zakresie.

Mętność wody nie jest parametrem, którego podwyższona wartość stwarza bezpośrednio zagrożenie dla zdrowia ludzi, może mieć jednak negatywny wpływ na akceptowalność wody przez konsumentów. Za wzrost mętności wody mogą odpowiadać niektóre składniki mineralne zawieszin, powodujące jednocześnie modyfikację wartości pH i związane z tym osłabienie działania niektórych chemicznych środków do uzdatniania wody.

Poza wskazanym incydentem jakość wody na terenie gminy Walim nie była kwestionowana: woda była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

Stan sanitarny miast i terenów wiejskich

Ogólny stan porządkowy w miastach na obszarze objętym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu w 2020 r. oceniono jako dobry. Przestrzeń publiczna utrzymywana była w należyтым porządku, zaopatrzona w wystarczającą ilość koszy na śmieci.

W omawianym okresie zastrzeżeń nie budził również stan sanitarno-porządkowy na terenach wiejskich, w tym w rejonach turystyczno-wypoczynkowych – w obrębie domów i ośrodków wczasowych oraz przy schroniskach.

Ścieki w miastach na nadzorowanym terenie usuwane są głównie do kanalizacji lub gromadzone w bezodpływowych zbiornikach na nieczystości ciekłe. Lustracje terenów, wykonywane przy okazji kontroli obiektów użyteczności publicznej, nie wykazały niewłaściwej gospodarki ściekowej, tj. niekontrolowanych wycieków ze zbiorników, ich nieprawidłowego zabezpieczenia.

Odpady komunalne na terenie miast i wsi gromadzone są w zamykanych pojemnikach lub kontenerach, zgodnie z obowiązującymi regulaminami utrzymania czystości i porządku. Odbiór nieczystości stałych i ich wywóz prowadzą wyspecjalizowane przedsiębiorstwa.

Nadzór nad prawidłową gospodarką ściekową i odpadami komunalnymi zgodnie z obowiązującymi Regulaminami utrzymania czystości i porządku na terenie gmin należy do wójtów, burmistrzów i prezydentów.

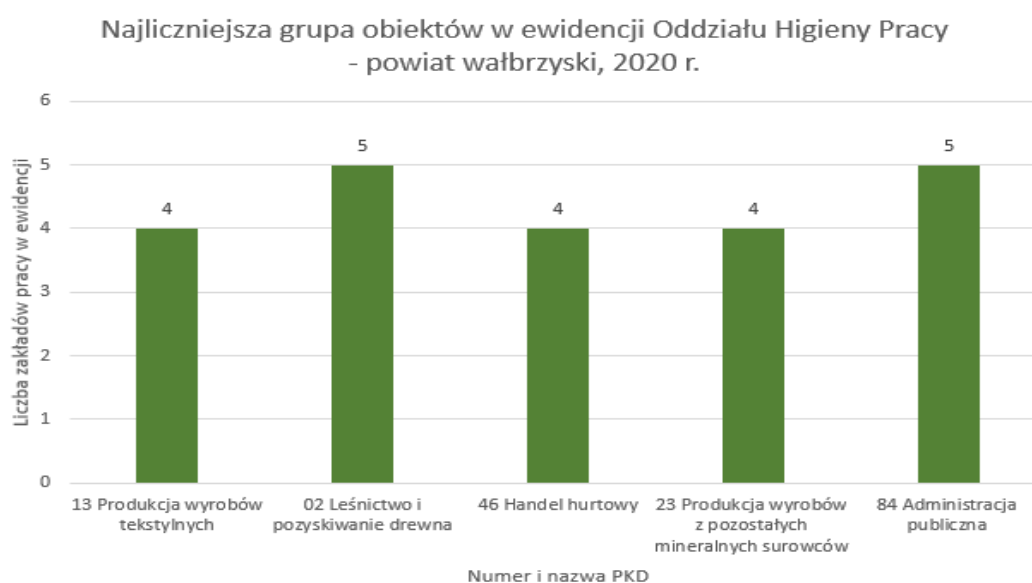
W okresie sprawozdawczym do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wałbrzychu wpłynęły 2 skargi mieszkańców powiatu (gminy Boguszów-Gorce i Mieroszów), dotyczące utrzymywania w niewłaściwym stanie sanitarno-technicznym lokalu mieszkalnego ze względu na wadliwe działanie lub użytkowanie instalacji kanalizacyjnej oraz nieprawidłowości w odprowadzaniu i gromadzeniu ścieków w zbiorniku bezodpływowym. Do skarżących wystosowano pouczenie o uprawnieniach wspólnoty mieszkaniowej i najemcy lokalu w zakresie usuwania awarii części wspólnych, w drugim przypadku skargę skierowano do rozpatrzenia do organu posiadającego uprawnienia do kontroli gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych, tj. Urzędu Miasta Mieroszowa.

III. Nadzór nad warunkami pracy w zakładach pracy

1. Ocena środowiska pracy

W ewidencji Oddziału Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wałbrzychu na dzień 31 grudnia 2020 r. ujętych było 55 zakładów pracy funkcjonujących na terenie powiatu wałbrzyskiego. Nadzorem objęto 1294 pracowników. Dominujące pod względem liczby zakładów pracy branże, to:

- PKD 13 – Produkcja wyrobów tekstylnych (4 zakłady pracy),
- PKD 02 – Leśnictwo i pozyskiwanie drewna (5 zakładów pracy),
- PKD 46 – Handel hurtowy (4 zakłady pracy),
- PKD 23 – Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców (4 zakłady pracy),
- PKD 84 – Administracja publiczna (5 zakładów pracy).

Rys. 1 Najliczniejsza grupa obiektów w ewidencji Oddziału Higieny Pracy PSSE w Wałbrzychu – dot. powiatu wałbrzyskiego, 2020 r. Opracowanie własne.

W 2020 r. przeprowadzono w zakładach pracy na terenie powiatu wałbrzyskiego **20 kontroli sanitarnych** z zakresu warunków higieny pracy, podczas których **skontrolowano 20 zakładów**, zatrudniających łącznie 1294 pracowników; **3 kontrole wykazały nieprawidłowości** w 3 zakładach pracy.

Kontrole są planowane zgodnie z wytycznymi zawartymi w Zarządzeniu nr 09/DYR/18 Dyrektora Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wałbrzychu z dnia 16 maja 2018 r. w sprawie stosowania ustawy Prawo Przedsiębiorców, sposobu przeprowadzenia analizy prawdopodobieństwa naruszenia prawa w ramach wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorców oraz przyjęcia schematu procedury kontroli realizowanej przez PPIS w Wałbrzychu. Ponadto kontrole są planowane zgodnie z wewnętrzną procedurą obowiązującą w Oddziale Higieny Pracy stanowiącą załącznik nr 2 do ww. Zarządzenia Dyrektora PSSE w Wałbrzychu.

Kontrole przeprowadzono w zakładach o największych zagrożeniach zawodowych, budzących zastrzeżenia pod względem sanitarno-technicznym oraz w tych, w których wyniki badań środowiskowych czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy odbiegały od wymagań określonych przepisami. Kontynuowano nadzór nad zakładami pracy, w których pracownicy pracują w ekspozycji na substancje, ich mieszaniny, czynniki lub

procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, a także nadzór nad niebezpiecznymi substancjami i ich mieszaninami – poprzez kontrole podmiotów zajmujących się obrotem chemikaliami lub stosujących chemikalia w działalności zawodowej.

Kontrole przeprowadzone w 2020 r. uwzględniały m.in. takie zagadnienia, jak:

- stan sanitarny i techniczny pomieszczeń higieniczno-sanitarnych,
- aktualność badań lekarskich pracowników,
- posiadanie aktualnych wyników z monitoringu środowiska pracy,
- wydawanie pracownikom odzieży ochronnej i roboczej,
- utrzymywanie w normach higienicznych stężeń i natężeń czynników szkodliwych,
- ocena realizacji przez pracodawców przepisów prawnych w zakresie czynników rakotwórczych i biologicznych,
- nadzór nad niebezpiecznymi substancjami i mieszaninami chemicznymi, w tym produktami biobójczymi.

Kontrole prowadzone w nadzorowanych zakładach pracy wykazywały szereg uchybień higieniczno-sanitarnych w zakresie warunków higieny pracy. Do ważnych nieprawidłowości należały:

- brak aktualnych pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy – nie stwierdzono nieprawidłowości;
- brak oceny ryzyka zawodowego lub niepełna ocena ryzyka zawodowego – nie stwierdzono nieprawidłowości;
- uchybienia w zakresie stosowania i wprowadzania do obrotu chemikaliów, w tym produktów biobójczych, prekursorów narkotykowych oraz detergentów – stwierdzono w 1 zakładzie pracy, uchybienia dotyczyły: braku zezwolenia na handel równoległy lub pozwolenia na obrót produktem biobójczym, nie wskazania tożsamości substancji czynnej i stężenia w jednostkach metrycznych na polskiej etykiecie produktu; brak instrukcji na temat bezpiecznego usuwania produktu biobójczego i jego opakowania; brak przedstawienia w sposób logiczny i zrozumiały dla użytkownika wskazówki dotyczących użytkowania, częstotliwości stosowania i dawkowania, reklama produktu na stronie internetowej nie zawierała następującego hasła: „Produktów biobójczych należy używać z zachowaniem środków ostrożności. Przed każdym użyciem należy przeczytać etykietę i informacje dotyczące produktu”, reklama produktu w karcie technicznej odnosiła się do produktu w sposób wprowadzający w błąd w odniesieniu do związanego z produktem ryzyka dla zdrowia ludzi, brak zgodności między zwrotami zagrożeń oraz wskazującymi środki ostrożności umieszczonymi na etykiecie, a zwrotami zagrożeń znajdującymi się w karcie charakterystyki produktu biobójczego, karta charakterystyki produktu biobójczego nie została sporządzona w sposób zgodny z załącznikiem II do rozporządzenia REACH, nie przedstawiono potwierdzenia poinformowania Inspektora do spraw Substancji Chemicznych o sprowadzeniu na teren Rzeczypospolitej Polskiej produktu biobójczego;
- niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń – stwierdzono w 1 zakładzie pracy (w szatniach pracowniczych nie zapewniono miejsc siedzących dla co najmniej 50% zatrudnionych na najliczniejszej zmianie);
- uchybienia w zakresie czynników biologicznych środowiska pracy – nie stwierdzono nieprawidłowości;
- uchybienia w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych w środowisku pracy – nie stwierdzono nieprawidłowości;
- brak rejestru czynników szkodliwych – nie stwierdzono nieprawidłowości;
- brak aktualnych badań lekarskich - nie stwierdzono nieprawidłowości;
- w 1 zakładzie pracy stwierdzono brak realizacji przez obsługę obowiązku zakrywania ust i nosa.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami higieniczno-sanitarnymi, PPIS w Wałbrzychu wszczął w stosunku do kontrolowanych podmiotów postępowanie

administracyjne. Wydano 2 decyzje nakazujące usunięcie uchybień higieniczno-sanitarnych oraz 3 decyzje opłatowe. Ponadto w 1 przypadku dotyczącym nie stosowania się przez obsługę do obowiązku zakrywania ust i nosa, została nałożona grzywna w drodze mandatu karnego w wysokości 100 zł.

Decyzje administracyjne z zakresu bieżącego nadzoru sanitarnego (łącznie 2 decyzje) dotyczyły:

- zapewnienia miejsc siedzących w szatni dla kobiet i mężczyzn dla co najmniej 50% zatrudnionych na najliczniejszej zmianie;
- wycofania z obrotu produkt biobójczy DEBAC (Listed NSF D1: n° 142317) do czasu uzyskania właściwego pozwolenia wydanego przez Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych
- umieszczenia na etykiecie produktu numeru pozwolenia na wprowadzenie do obrotu produktu biobójczego wydanego przez Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych w ciągu 7 dni od dnia uzyskania pozwolenia
- powiadomienia Inspektora do spraw Substancji Chemicznych o aktualizacji zapisu w zgłoszeniu produktu DEBAC (Listed NSF D1: n° 142317) „Mieszanina jest produktem biobójczym numer pozwolenia:” poprzez dodanie numeru pozwolenia w ciągu 14 dni od dnia uzyskania pozwolenia wydanego przez Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych;
- powiadomienia Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu o realizacji nakazów określonych w pkt 1, pkt 2 i pkt 3 w terminie do 14 dni od dnia realizacji obowiązków.

Decyzje zmieniające termin wykonania obowiązków (łącznie 3 decyzje) dotyczyły:

- zapewnienia oświetlenia dziennego w pomieszczeniu pracy stałej spawacza,
- zapewnienia bieżącej ciepłej wody w pomieszczeniach zaplecza higieniczno-sanitarnego,
- uaktualnienia pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy (pył, hałas, drgania mechaniczne miejscowe, czynniki chemiczne),
- zaktualizowania i prowadzenia na bieżąco rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia oraz kart badań i pomiarów czynników szkodliwych.

W wyniku postępowań prowadzonych przez PPIS w Wałbrzychu ulega poprawie stan higieniczny środowiska pracy pracowników, a także stan sanitarny pomieszczeń produkcyjnych i zaplecza socjalno-sanitarnego.

2. Nadzór nad chemikaliami

Różne substancje chemiczne i ich mieszaniny stosowane są w działalności wielu zakładów pracy na terenie powiatu wałbrzyskiego, co powoduje określone zagrożenia dla zdrowia pracowników. W ewidencji PSSE w Wałbrzychu na terenie powiatu wałbrzyskiego znajdują się 3 podmioty wprowadzające do obrotu niebezpieczne substancje i mieszaniny chemiczne oraz 40 podmiotów stosujących w działalności zawodowej niebezpieczne substancje i ich mieszaniny. Na terenie powiatu wałbrzyskiego nie odnotowano producentów oraz importerów.

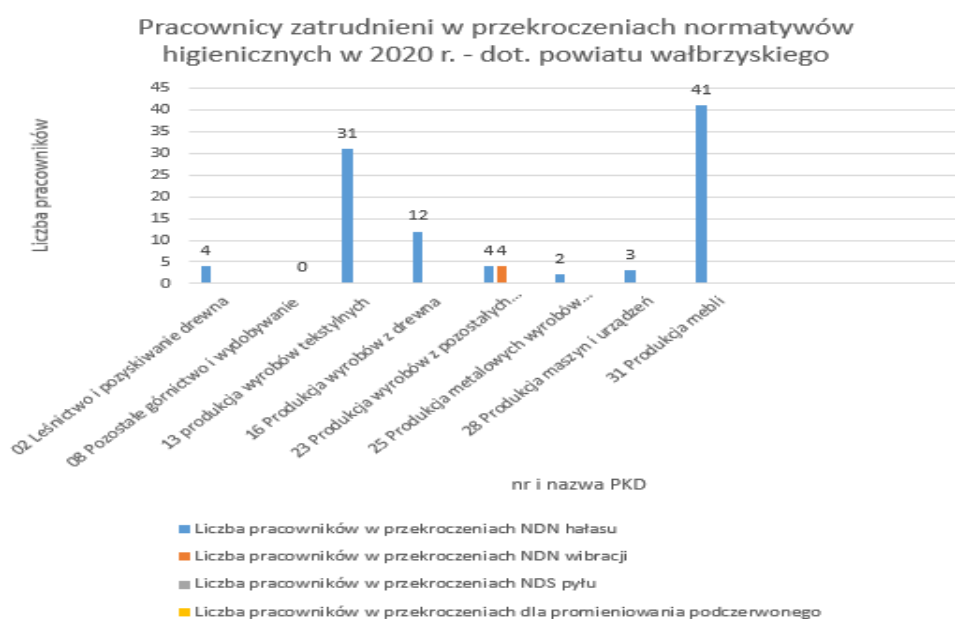
W ramach nadzoru nad niebezpiecznymi substancjami i ich mieszaninami w 2020 r. przeprowadzono **2 kontrole, w 2 zakładach pracy** zatrudniających łącznie **13 pracowników**. W 1 przypadku stwierdzono nieprawidłowości. Z ogólnej liczby 5 kontroli, przeprowadzono również **3 kontrole** dotyczące oceny realizacji ogólnych wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest w obiekcie znajdującym się na terenie Sokołowska. Przedmiotowe kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

W 2020 r. nie przeprowadzono kontroli w ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy. Przedmiotowe kontrole zostały zaplanowane na 2021 r. i lata następne.

Ze względu na długi okres latencji nowotworów działania profilaktyczne są w tej kwestii niezwykle istotne. Działania podejmowane w tym zakresie przez Oddział Higieny Pracy obejmują przede wszystkim egzekwowanie od pracodawców obowiązków określonych w obowiązujących przepisach prawnych, takich jak m.in.: ograniczenie liczby osób ekspozowanych do niezbędnego minimum i poinformowanie ich o występujących zagrożeniach, zapewnienie odpowiednich środków ochrony indywidualnej i profilaktycznej opieki zdrowotnej, prawidłowe oznakowanie instalacji i pojemników, systematyczne przeprowadzanie badań i pomiarów w środowisku pracy.

3. Ocena narażenia zawodowego

Oddział Higieny Pracy PSSE w Wałbrzychu kontrolował poziom narażenia na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy, mogące powodować u pracowników następstwa zdrowotne w postaci chorób zawodowych. W 2020 r. **101 osób** pracowało na stanowiskach pracy, na których stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych; w warunkach przekroczenia NDN hałasu pracowało – 97 osób, powyżej NDS pyłu – 0, powyżej NDN drgań – 4 osoby. Od wielu lat dominującym czynnikiem szkodliwym występującym w zakładach pracy funkcjonujących na terenie miasta Wałbrzych oraz powiatu wałbrzyskiego jest hałas. Ze względów technologicznych z reguły niemożliwe jest wyeliminowanie tego czynnika szkodliwego ze środowiska pracy. W związku z tym działania podejmowane przez Oddział Higieny Pracy obejmują przede wszystkim nadzór nad wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas. Wymagane jest m.in.: oznakowanie w zakładzie stref zagrożonych hałasem, zaopatrzenie pracowników w środki ochrony słuchu i egzekwowanie ich stosowania, sporządzenie i wprowadzenie w życie programu działań organizacyjno-technicznych zmierzającego do ograniczenia narażenia na hałas oraz informowanie pracowników o ryzyku zawodowym.

Rys. 2 Pracownicy zatrudnieni w przekroczeniach normatywów higienicznych – dot. powiatu wałbrzyskiego, 2020 r. Opracowanie własne.

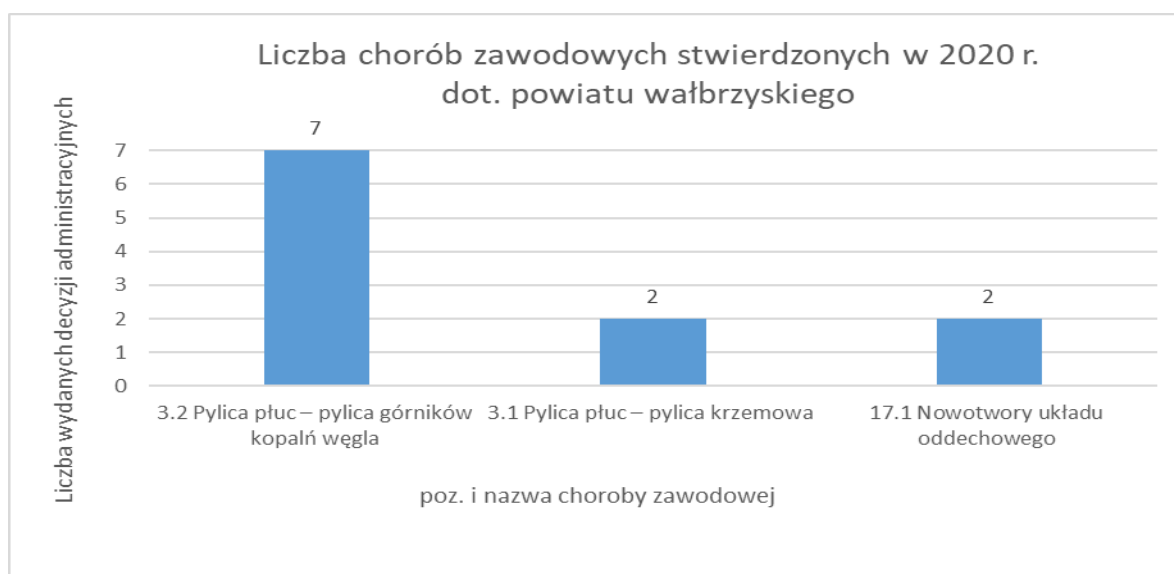
4. Choroby zawodowe

Następstwem pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia są choroby zawodowe. W 2020 r. dokonano **64 zgłoszeń podejrzeń** chorób zawodowych, natomiast stwierdzono łącznie **63 choroby zawodowe** w tym **11** dot. powiatu wałbrzyskiego.

W 2020 r. wydano łącznie 88 decyzji w tym 15 dot. powiatu wałbrzyskiego w sprawach chorób zawodowych, było to 11 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej oraz 1 decyzja dot. umorzenia postępowania administracyjnego w związku z wycofaniem wniosku przez stronę postępowania oraz 3 decyzje o braku podstaw do rozpoznania choroby zawodowej (1 dot. pylicy krzemowej oraz 2 dot. przewlekłych chorób obwodowego układu nerwowego wywołanych sposobem wykonywania pracy - zespołu cieśni nadgarstka).

W 2020 r. stwierdzono następujące choroby zawodowe:

- pylica płuc – pylica górników kopalń węgla – 7 stwierdzeń w związku z narażeniem na pył węgla kamiennego;
- pylica płuc – pylica krzemowa - 2 stwierdzenia w związku z narażeniem na pył zawierający SiO₂;
- nowotwory układu oddechowego – 2 stwierdzenia w związku z narażeniem na czynniki rakotwórcze w postaci krzemionki krystalicznej – frakcji respirabilnej;

Rys. 3 Choroby zawodowe stwierdzone w I półroczu 2020 r. – dot. powiatu wałbrzyskiego. Opracowanie własne.

Pomimo, iż dominującym czynnikiem szkodliwym występującym w zakładach pracy na terenie powiatu wałbrzyskiego jest hałas, w 2020 r. nie stwierdzono chorób związanych z ubytkiem słuchu w związku z tym narażeniem.

Wśród stwierdzeń i zgłoszeń chorób zawodowych, odmiennie od lat poprzednich, dominują nowotwory płuc związane z narażeniem pracowników na proces technologiczny, w którym dochodzi do uwalniania substancji chemicznych, ich mieszanin lub czynników o działaniu rakotwórczym lub mutagennym - prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy, o którym mowa w punkcie II.2 załącznika do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1117 z późn. zm.). Powyższe wynika

ze zmiany omawianego rozporządzenia, która weszła w życie z dniem 22 lutego 2020 r., a którą dokonano modyfikacji załącznika do ww. rozporządzenia, określając m.in. nowy proces technologiczny o działaniu rakotwórczym lub mutagenny, zatytułowany jako „Prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy”. Podobnie jak w latach ubiegłych znaczący udział w stwierdzanych chorobach zawodowych mają pylice górników kopalń węgla oraz pylice krzemowe. Wystąpienie choroby pylicy płuc oraz chorób nowotworowych związane jest z długim okresem odpowiednio progresywnego rozwoju choroby w przypadku pylicy płuc oraz długiemu okresowi latencji w przypadku chorób nowotworowych.

Znaczącym jest fakt, że byli górnicy wałbrzyskich kopalń węgla korzystają z możliwości badań lekarskich w trybie art. 229 § 5 Kodeksu pracy tj. na swój wniosek poddają się badaniom lekarskim po ustaniu zatrudnienia w warunkach narażenia na działanie pyłów zwłókniających, które to badania zapewnia następca prawny zlikwidowanych kopalń.

5. Środki zastępcze

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 9a ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 59 z późn. zm.) do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy kontrola przestrzegania przepisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

W 2020 r. na terenie miasta Wałbrzycha nie ujawniono przypadków wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych. Niemniej PPIS w Wałbrzychu prowadzi postępowania administracyjne w stosunku do osób prawnych oraz osób fizycznych, które w latach ubiegłych na terenie miasta Wałbrzych i powiatu wałbrzyskiego łamały zakaz dot. wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych. W 2020 r. wydano 1 decyzję administracyjną dot. środków zastępczych - (decyzja wygaszająca decyzję PPIS w Wałbrzychu z 2017 r. - w zakresie poniesienia kosztów zniszczenia produktów przez stronę).

W dniu 23 lipca 2020 r. upoważnieni przedstawiciele PPIS w Wałbrzychu powołani w skład komisji ds. niszczenia produktów będących przedmiotem postępowania administracyjnego dotyczącego wytwarzania lub wprowadzania do obrotu na terenie działania PPIS w Wałbrzychu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych dokonali w spalarni odpadów „ECO-ABC” Sp. z o.o., ul. Przemysłowa 7, 97-400 Bełchatów zniszczenia produktów zgodnie ze sporządzonym protokołem zniszczenia dot. produktów środków zastępczych zabezpieczonych podczas przeprowadzania czynności kontrolnych w latach 2010-2020. Łączny koszt zniszczenia 876 szt. produktów wyniósł 1 600,40 zł. Kosztami zniszczenia produktów środków zastępczych postanowiono obciążyć strony postępowania oraz Skarb Państwa.

Zgodnie z art. 30a ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050) podmioty wykonujące działalność leczniczą oraz podmioty przeprowadzające badanie pośmiertne są obowiązane zgłosić państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu właściwemu ze względu na siedzibę tego podmiotu wystąpienie zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną albo podejrzenie wystąpienia takiego zatrucia albo zgonu, którego przyczyną mogło być albo było zatrucie środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną. Placówki medyczne kierują zgłoszenia zatruc/podejrzeń zatruc bezpośrednio do PPIS w Wałbrzychu, który następnie przekazuje raporty do Dolnośląskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu oraz Głównego Inspektora Sanitarnego. W 2020 r. Oddział Higieny Pracy nie odnotował na terenie miasta Wałbrzych oraz powiatu wałbrzyskiego przypadków zatruc dopalaczami.

6. Promocja zdrowia

Działalność Oddziału Higieny Pracy PSSE w Wałbrzychu ukierunkowana jest m.in. na poprawę warunków higieny pracy w zakładach pracy znajdujących się na terenie miasta Wałbrzycha oraz powiatu wałbrzyskiego, a więc poprawę warunków sprzyjających zdrowiu. Przeprowadzane kontrole koncentrują się przede wszystkim na głównych zagrożeniach dla zdrowia pracowników, mając za cel szeroko pojętą profilaktykę chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy. Celem działań podejmowanych przez pracowników Oddziału Higieny Pracy jest także promowanie zachowań prozdrowotnych.

W trakcie przeprowadzanych kontroli pracownicy Oddziału Higieny Pracy zwracali uwagę na przestrzeganie zakazu palenia tytoniu zgodnie z ustawą o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z dnia 09 listopada 1995 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 2182 z późn. zm.). Informacje na temat palenia tytoniu były ujmowane w protokołach kontroli – dane przekazywano do Działu Higieny Pracy WSSE we Wrocławiu. Dodatkowo w trakcie czynności kontrolnych informowano pracodawców i w miarę możliwości pracowników o szkodliwości palenia tytoniu.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu w związku z potwierdzonymi przypadkami zachorowań na nowy typ koronawirusa SARS-CoV-2 w Polsce oraz ryzykiem przenoszenia się infekcji wirusowych, w nawiązaniu do wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w marcu 2020 r. poinformował przedsiębiorców będących pod nadzorem organu o działaniach mających na celu mobilizację do podejmowania profilaktycznych działań higienicznych zapobiegających szerzeniu się zakażeń SARS-CoV-2 w miejscu pracy. Dobre praktyki higieniczne przesłano do około 80 przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie przewozu ludzi bądź rzeczy w transporcie międzynarodowym i krajowym oraz przedsiębiorstwom produkcyjnym.

Ponadto w ślad za obowiązującymi w Polsce od września 2019 roku zapisami znowelizowanej ustawy Prawo Atomowe (Dz.U. z 2019 r. poz. 1792) nakładającej na pracodawcę obowiązek wykonania pomiaru stężenia radonu w miejscach pracy zlokalizowanych na poziomie parteru lub pod ziemią na terenach kraju wskazanych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia (Dz.U. z 2020 r. poz. 1139), które obowiązuje od 31.07.2020 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu przesłał w miesiącu lipcu do 108 przedsiębiorstw informację dotyczącą obowiązku omówionego w ustawie jw. przypominając kierownikom jednostek wykonujących działalność na terenie miasta Wałbrzych i powiatu wałbrzyskiego, w których występują miejsca pracy zlokalizowane wewnątrz pomieszczeń na poziomie parteru lub piwnicy; pod ziemią oraz związanych z uzdatnianiem wód podziemnych, że obowiązani są do zapewnienia w tych miejscach pracy pomiaru stężenia radonu lub stężenia energii potencjalnej alfa krótkożyciowych produktów rozpadu radonu mając na uwadze, że przedmiotowe zagadnienie jest istotne z punktu widzenia pracownika i ochrony radiologicznej w celu ograniczenia narażenia na radon w miejscu pracy.

7. COVID-19

W związku z ogłoszonym przez Ministra Zdrowia w okresie od dnia 20 marca 2020 r. do odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanem epidemii – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r. poz. 491 z późn. zm.), a także ze względu na wejście w życie rozporządzeń Rady Ministrów znajdujących delegację w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239,

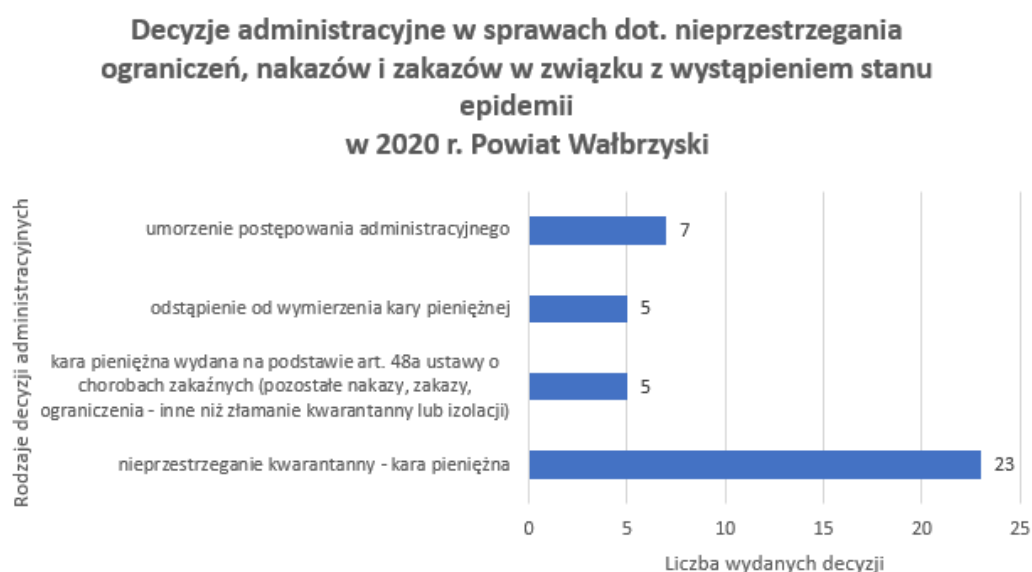
z późn. zm.), Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu wprowadził ograniczenia w wykonywaniu zadań przez pracowników organu polegające na wykonywaniu wyłącznie zadań niezbędnych do zapewnienia pomocy obywatelom. Oddział Higieny Pracy PSSE w Wałbrzychu w okresie od 16 marca 2020 r. do końca czerwca 2020 r. prowadził kilkaset spraw związanych z COVID-19. Przedmiotowe sprawy obejmowały m.in.:

- prowadzenie postępowań administracyjnych dot. wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej za nieprzestrzeganie zasad kwarantanny (art. 15zzzn ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych) – w 2020 r. wydano: 23 decyzje o wymierzeniu administracyjnej kary pieniężnej na łączną kwotę 22 300 zł - od 13 decyzji zostało wniesione odwołanie (8 spraw jest na etapie rozpatrywania przez organ II instancji, 3 decyzje zostały utrzymane w mocy przez DPWIS, 2 decyzje PPIS zostały uchylone) oraz 7 decyzji umarzających postępowanie administracyjne;
- prowadzenie postępowań administracyjnych dot. wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej za nieprzestrzeganie innych nakazów i zakazów związanych ze stanem epidemii oraz stanem zagrożenia epidemicznego (na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi) – w 2020 r. wydano: 5 decyzji o wymierzeniu administracyjnej kary pieniężnej na łączną kwotę 37 000 zł, 5 decyzji dot. Odstąpienia od wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej na podstawie art. 189f Kodeksu postępowania administracyjnego, 7 decyzji umarzających wszczęte postępowanie administracyjne;
- rozpatrywanie odwołań stron od decyzji o nałożeniu obowiązku kwarantanny w 2020 r. wpłynęło 7 odwołań, które były rozpatrywane przez Oddział Higieny Pracy, w 2 sprawach DPWIS we Wrocławiu wydał decyzję umarzającą postępowanie odwoławcze, w 1 sprawie DPWIS we Wrocławiu wydał postanowienie o niedopuszczalności odwołania, pozostałe sprawy są na etapie rozpatrywania przez organ II instancji;
- udzielanie odpowiedzi na pisma dot. organizacji zakładów pracy w trakcie stanu epidemii oraz stanu zagrożenia epidemicznego;
- udzielanie odpowiedzi na wnioski i zapytania kierowane do PPIS w związku z nałożonymi na strony obowiązkami poddania się kwarantannie oraz izolacji domowej;
- obsługę systemu teleinformatycznego EWP;
- obsługa Systemu Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (SEPIS);
- przekazywanie raportów dot. administracyjnych kar pieniężnych do WSSE oraz KMP w Wałbrzychu;
- przekazywanie dziennych raportów dotyczących kontroli galerii handlowych, stoków, i innych obiektów, ponadto opracowywanie raportów tygodniowych w tym samym zakresie;
- prowadzenie baz danych dot. administracyjnych kara pieniężnych;
- przekazywanie pisemnych wytycznych w zakresie działań profilaktycznych do firm transportowych dot. zasad postępowania w trakcie stanu epidemii oraz stanu zagrożenia epidemicznego;
- codzienne generowanie z systemu teleinformatycznego EWP list osób zakażonych z terenu działalności PPIS (w okresie od października do końca listopada 2020 r.);
- wydawanie postanowień o odmowie wszczęcia postępowania administracyjnego w zakresie skrócenia izolacji domowej;
- wydawanie decyzji administracyjnych o skróceniu lub odmowie skrócenia kwarantanny;
- rozpatrywanie wniosków w rozumieniu art. 241 kpa składanych w stosunku do osób fizycznych oraz przedsiębiorców niestosujących się do obowiązujących nakazów, zakazów oraz ograniczeń wprowadzonych w związku z ogłoszonym stanem epidemii;

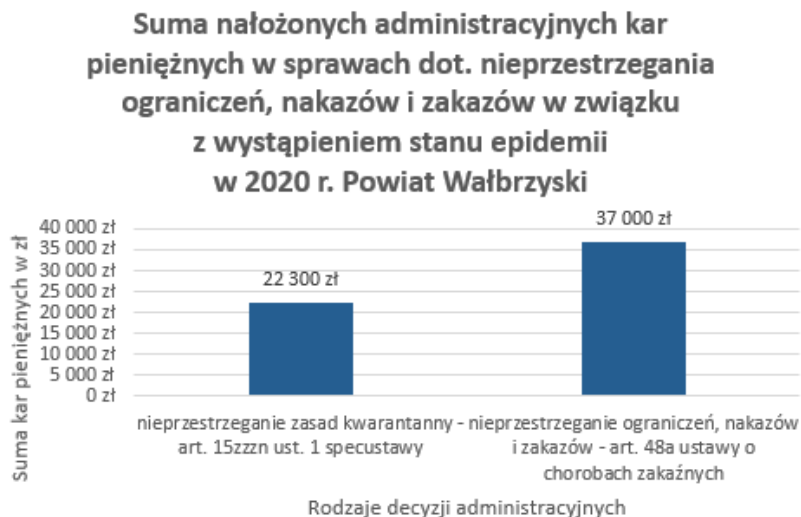
- udzielanie niezliczonych informacji telefonicznych interesantom Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wałbrzychu;
- przeprowadzanie dochodzeń epidemiologicznych z osobami powracającymi z zagranicy oraz osobami zakażonymi, a także z osobami z kontaktu.

Ponadto w okresie od sierpnia do października 2020 r. PPIS w Wałbrzychu przeprowadził 28 kontroli w zakresie sprawdzenia stosowania ograniczeń, nakazów i zakazów określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2020 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 1356 z późn. zm.) w związku z wystąpieniem na terytorium RP czynnika biologicznego SARS-CoV-2 powodującego ogłoszenie stanu epidemii. Organ przyjął, że obowiązki ciążące na pracodawcy określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki będą mogły być weryfikowane dopiero po implementacji do prawa polskiego dyrektywy Komisji UE 2020/739 z dnia 3 czerwca 2020 r. zmieniającej załącznik III do dyrektywy 2000/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do włączenia SARS-CoV-2 do wykazu czynników biologicznych o znanej zakaźności dla ludzi oraz zmieniającej dyrektywę Komisji (UE) 2019/1833. W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych ustalono, że w przypadku 4 zakładów pracy pracodawcy zaktualizowali dokumentację oceny ryzyka zawodowego i na wszystkich stanowiskach pracy uwzględnili narażenie na czynnik biologiczny – SARS-CoV-2. W przypadku pozostałych zakładów pracy dokumentacja oceny ryzyka zawodowego w przedmiotowym zakresie nie została zaktualizowana.

PPIS w Wałbrzychu wydał 24 zalecenia dot. rozważenia przez pracodawcę konieczności dokonania aktualizacji oceny ryzyka zawodowego w zakresie uwzględnienia narażenia pracowników na wirus SARS-CoV-2, zgodnie z uregulowaniami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki po implementacji dyrektywy Komisji (UE) 2020/739 z dnia 3 czerwca 2020 r. zmieniającej załącznik III do dyrektywy 2000/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do włączenia SARS-CoV-2 do wykazu czynników biologicznych o znanej zakaźności dla ludzi oraz zmieniającej dyrektywę Komisji (UE) 2019/1833.

Rys. 4 Decyzje administracyjne w sprawach dot. nieprzestrzegania ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii – dot. Powiat Wałbrzyski.

Rys. 5 Suma nałożonych administracyjnych kar pieniężnych w sprawach dot. nieprzestrzegania ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii – dot. Powiat Wałbrzyski. Opracowanie własne.

IV. Placówki nauczania i wychowania

W 2020 r. w ewidencji PSSE w Wałbrzychu znajdowało się 49 stałych placówek nauczania i wychowania, 19 turnusów wypoczynku zimowego dzieci i młodzieży oraz 37 turnusów wypoczynku letniego.

Skontrolowano 10 stałych placówek nauczania i wychowania, 13 turnusów wypoczynku zimowego oraz 17 letniego.

Zakres kontroli obejmował przede wszystkim ocenę stanu sanitarnego placówek, w tym m.in. stan techniczny, funkcjonalność, wyposażenie, mikroklimat, warunki do utrzymania higieny osobistej, przestrzeganie zakazu palenia tytoniu, czystość i porządek oraz spełnienie wytycznych przeciwepidemicznych. Stan sanitarny placówek nie budził zastrzeżeń - nie stwierdzono zaniedbań czystości i porządku, nie wszczęto postępowania administracyjnego w sprawie usunięcia uchybień higieniczno-sanitarnych. We wszystkich obiektach przestrzegane były przepisy ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Od dnia 01 kwietnia 2020 r. w związku ze zmianą ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U z 2019 r. poz. 59 z późn. zm.) Dolnośląski Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu przekazał pod nadzór Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Wałbrzychu 9 placówek nauczania i wychowania z terenu powiatu wałbrzyskiego.

W związku ze stanem epidemii na terenie Polski w 2020 r. Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży została włączona do zadań przeciwepidemicznych związanych ze zwalczaniem epidemii koronawirusa. W ramach tych działań pracownicy przeprowadzali wywiady epidemiologiczne z osobami zakażonymi, podejrzanymi o zakażenie, z osobami powracającymi z zagranicy oraz osobami z ich kontaktu. Ponadto do zadań sekcji należało udzielanie informacji telefonicznych nt. koronawirusa i zachorowań na Covid, aktualnego stanu prawnego oraz zmieniających się wytycznych dotyczących funkcjonowania różnych typów działalności gospodarczej. Konsultowano procedury opracowywane przez placówki dla dzieci i młodzieży przed ponownym ich uruchomieniem. Odczytywano także telefonicznie decyzje administracyjne dotyczące nałożenia, skrócenia lub przedłużenia kwarantanny/izolacji, a także informowano o wynikach badań w kierunku SARS-CoV-2. W związku z wprowadzeniem stanu epidemii przez znaczną część roku 2020 placówki nauczania i wychowania były nieczynne co spowodowało znaczny spadek liczby przeprowadzonych kontroli.

Stan sanitarny poszczególnych rodzajów placówek nauczania i wychowania oraz form wypoczynku przedstawiał się następująco:

Żłobki – w ewidencji znajdują się 3 żłobki (w tym 1 nowopowstały), skontrolowano 3. W 2020 r. wydano 1 decyzję o spełnieniu wymagań sanitarno-lokalowych w pomieszczeniach, w których ma być prowadzony żłobek i 1 decyzję o pobraniu opłaty (dot. Żłobka Miejskiego w Jedlinie-Zdroju, ul. Słowackiego). Stan sanitarny nie budził większych zastrzeżeń, stwierdzono natomiast uchybienia. Środki czystości przechowywane w niezabezpieczonej przed dostępem dzieci szafce, w Żłobku "Mikołajek" w Strudze (ul. Szkolna). Detergenty zostały w trybie natychmiastowym usunięte, wydano zalecenie obligujące do przechowywania ich

w miejscu niedostępnym dla dzieci. Brak zabezpieczenia przed nadmiernym nasłonecznieniem w sali zabaw oraz brak ławki do przebierania obuwia w szatni, w Żłobku Miejskim w Jedlinie-Zdroju (ul. Słowackiego). Wydano zalecenia obligujące do usunięcia uchybień. Dyrektor poinformował telefonicznie o wykonaniu zaleceń. Częściowo nieogrodzony teren za budynkiem w Żłobku Gminnym w Głuszycy (ul. Grunwaldzka). Dyrektor w złożonych wyjaśnieniach oświadczył, że wykorzystywany jest tylko plac przylegający do placówki, dzieci przebywają zawsze pod ścisłym nadzorem personelu. Żłobek posiada przedłużoną decyzję Inspektoratu Nadzoru Budowlanego dotyczącą zagospodarowania i ogrodzenia terenu. Organ prowadzący placówkę ze względu na epidemię Covid-19 przesunął czas rozpoczęcia planowanej inwestycji, której celem jest dostosowanie pomieszczeń po byłym gimnazjum pod funkcjonowanie przedszkola samorządowego, w ramach tej inwestycji planowane jest również ogrodzenie i zagospodarowanie terenu pod place zabaw dla żłobka i przedszkola.

Przedszkola – w ewidencji znajduje się 10 placówek, skontrolowano - 4. Stan sanitarny nie budził zastrzeżeń. W 1 budynku, w którym funkcjonuje Niepubliczne Przedszkole "Struga"

w Struga (ul. Szkolna) i Żłobek "Mikołajek" w Strudze nadal brak podłączenia do kanalizacji. Oceniono **dostosowanie mebli edukacyjnych do zasad ergonomii** 29 dzieci z dwóch placówek i stwierdzono, że wszystkie korzystały z mebli dostosowanych do wzrostu.

Kontrole wykazały, że dyrektorzy placówek w większości realizowali wytyczne przeciwepidemiczne. Niekiedy przeszkodą były np. warunki lokalowe i wprowadzone ograniczenia powierzchniowe po zakończonym procesie rekrutacji. W kilku placówkach problem stanowiło zapewnienie zmywalnych powierzchni gdyż podłoga pokryta była wykładziną dywanową, zastępczo stosowano codzienną dezynfekcję parową.

Szkoły (podstawowe, ponadpodstawowe, zespoły szkół) – w ewidencji znajduje się 15 placówek, skontrolowano, skontrolowano 2. Stan sanitarny nie budził zastrzeżeń, nie wydano decyzji, nie stosowano karaniami mandatowego. W Publicznej Szkole Podstawowej Nr 5 w Boguszowie-Gorce (ul. Staszica) wydano zalecenie pokontrolne obligujące do doprowadzenia do właściwego stanu technicznego zabrudzonych, popękanych z ubytkami farby ścian i sufitu w ciągu komunikacyjnym na III p. Placówki posiadały podłączenie do wodociągu oraz sieci kanalizacyjnej. Placówka posiadała podłączenie do wodociągu oraz sieci kanalizacyjnej. **Standardy dostępności do urządzeń sanitarnych** były zachowane. W Publicznej Szkole Podstawowej w Boguszowie-Gorcach (ul. Staszica) nastąpiła poprawa, oddano do użytku zespoły sanitarne po generalnym remoncie, zwiększono liczbę urządzeń sanitarnych, zapewniono właściwe standardy dostępności. Przyjmuje się, że co najmniej jedna umywalka powinna przypadać na 20 osób, co najmniej jedna miska ustępowa i jeden pisuar na 30 chłopców oraz jedna miska ustępowa na 20 dziewcząt.

Oceniono również **zapewnienie warunków do utrzymania higieny osobistej** i stwierdzono, że w sanitariatach uczniów był dostęp do bieżącej ciepłej wody, mydła w dozownikach, środków dezynfekcyjnych, suszarek do rąk lub ręczników jednorazowych, papieru toaletowego przy lub w kabinach wc, a także zapewniony był właściwy stan techniczny oraz sanitarno-higieniczny. Placówki posiadały **gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej** oraz opiekę medyczną sprawowaną przez pielęgniarkę. W trakcie kontroli oceniono gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej i nie stwierdzono nieprawidłowości. Zapewniono w nich

punkt poboru ciepłej i zimnej wody, podłogi wykonane z materiałów umożliwiających dezynfekcję, a także środki myjąco dezynfekujące. Dyrektorzy części szkół z powiatu wałbrzyskiego informowali o trudnościach ze znalezieniem chętnych stomatologów do podjęcia się opieki stomatologicznej zgodnie z ustawą o opiece zdrowotnej nad uczniami.

Podczas kontroli nie stwierdzono szkół, w których brak infrastruktury do **prowadzenia zajęć wf.** W Publicznej Szkole Podstawowej Nr 5 w Boguszowie-Gorce (ul. Staszica) poprawiły się warunki do prowadzenia zajęć, po remoncie uruchomiono ponownie boisko szkolne (poddano renowacji odwodnienie, uzupełniono brakujące kratki ściekowe, wypełniono ubytki w nawierzchni boiska, naprawiono schody prowadzące na boisko). Równocześnie w trakcie kontroli zastano plac zabaw wyłączony z użytku zarządzeniem dyrektora z powodu uszkodzeń terenu i urządzeń zabawowych.

W szkołach prowadzono **dożywianie uczniów w formie dowożonych obiadów.** W placówkach realizowano także „Program dla szkół”, którego celem było udostępnianie dzieciom owoców, warzyw, mleka i produktów mlecznych.

W 2 placówkach przeanalizowano **rozkład zajęć lekcyjnych** 8 oddziałów i nie stwierdzono nieprawidłowości. Plan zajęć dydaktyczno-wychowawczych uwzględnił potrzebę równomiernego obciążenia w poszczególnych dniach tygodnia, w tym:

- zajęcia rozpoczynały się o stałej porze, przy czym różnica pomiędzy dniami nie była większa niż 1 godzina,
- różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia również nie była większa od 1 godziny. Dyrektorzy zapewnili dzieciom higieniczne warunki odpoczynku, długość przerw uzgodniona była z Radą Rodziców i Samorządem Uczniowskim. We wszystkich szkołach zapewniono uczniom możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych.

Rodzice dzieci uczęszczających do Gminnego Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Czarnym Borze (ul. Sportowa) kilkakrotnie sygnalizowali telefonicznie o **przypadkach nawracającej wszawicy** w placówce. Zgłaszający zostali poinformowani o aktualnym stanie prawnym, podano też wskazania profilaktyczne przy zwalczaniu wszawicy oraz możliwości działania w środowisku nauczania i wychowania, do którego uczęszcza dziecko. Przeprowadzono również rozmowy telefoniczne z dyrektorem placówki nt. stanu prawnego i konieczności podejmowania działań w celu zrealizowania zapisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach. Dyrektor informował o podejmowanych działaniach.

Placówki z pobytem całodobowym – w ewidencji znajduje się 9 placówek, tj. 7 placówek opiekuńczo-wychowawczych, młodzieżowy ośrodek socjoterapii, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy. Placówki nie były kontrolowane.

Placówki z pobytym dziennym – w ewidencji znajduje się 11 placówek (9 świetlic, 1 centrum kultury i poradnia psychologiczno-pedagogiczna). Skontrolowano 1 świetlicę, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Placówki rekreacyjne – w ewidencji znajduje się 1 placówka, tj. dom wczasów dziecięcych, została skontrolowana, przeprowadzono 1 kontrolę i nie stwierdzono nieprawidłowości.

Wypoczynek dzieci i młodzieży – w elektronicznej bazie wypoczynku zgłoszonych było 56 turnusów (19 - wypoczynek zimowy, 37 - wypoczynek letni), skontrolowano 30 turnusów (13 - wypoczynek zimowy, 17 - wypoczynek letni). Stan sanitarny nie budził większych zastrzeżeń. Nie stwierdzono zaniedbań czystości i porządku. Podczas kontroli wypoczynku:

- pozostawiano materiały edukacyjne dotyczące właściwych zachowań chroniących przed zachorowaniami, wypadkami i urazami,
- prowadzono poradnictwo dotyczące zasad bezpiecznego wypoczynku,
- oceniano spełnienie wytycznych przeciwepidemicznych,
- dzieci i młodzież korzystająca z form wyjazdowych objęta była całodziennym wyżywieniem, natomiast półkolonie, zapewniające opiekę przez część doby, organizowały dla swoich uczestników dożywianie.

V. Zakłady produkcji żywności, żywienia i obrotu środkami spożywczymi oraz wytwórnie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

Od dnia 20 marca 2020 r. do odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej ogłoszono stan epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 i część pracowników Oddziału BŻ została oddelegowana do realizacji zadań wynikających z ogłoszenia stanu epidemii.

Przeprowadzono 442 kontrole tematyczne w zakresie przestrzegania restrykcji w związku z wystąpieniem epidemii.

Ponadto w 2020 r. na terenie powiatu wałbrzyskiego skontrolowano 152 zakłady żywnościowo - żywieniowe spośród 2076 ujętych w rejestrze zakładów.

Pracownicy Oddziału Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia przeprowadzili łącznie 191 kontroli.

W wyniku oceny stanu sanitarnego zakładu, przeprowadzonego na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego zakładu – z 19 zakładów 3 oceniono jako niezgodne z wymaganiami sanitarnymi.

W wyniku podjętych działań wydano 8 decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-higienicznego. Nałożono 13 mandatów na łączną kwotę 4000,00 złotych. Ogółem pobrano do badania laboratoryjnego 34 próbki żywności, które nie były dyskwalifikowane.

Prowadzono działania związane z powiadomieniami alarmowymi w systemie RASSF (Rapid Alert System for Food and Feed) Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywnienia Zwierząt - zharmonizowanego z systemem działającym w UE (w kraju siecią powiadamiania kieruje Główny Inspektor Sanitarny).

Przeprowadzono kontrole sanitarne - sprawdzano wycofanie z obrotu wymienionych w powiadomieniach alarmowych produktów spożywczych, materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, które mogą stwarzać zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów.

W wyniku przeprowadzonych urzędowych kontroli żywności w niżej wymienionych grupach zakładów stwierdzano najczęściej występujące nieprawidłowości sanitarne:

Wytwórnia naturalnych wód mineralnych w Szczawnie-Zdroju

- pracownicy nie przestrzegają procedury mycia i dezynfekcji rąk oraz zmiany rękawiczek jednorazowego użycia,
- brak rozdzielności odzieży czystej od roboczej, odzież wierzchnia pozostawiana w przypadkowych miejscach,
- nieprawidłowe przechowywanie sprzętu porządkowego i środków do mycia i dezynfekcji
- ściany w magazynie opakowań zawilgocone, z ubytkami malatury i tynku, posadzka w części produkcyjnej nieprawidłowa, z ubytkami,
- sufity w szatni męskiej dla pracowników z zaciekami, ubytkami malatury, tynku,
- nie przestrzega się procedury GHP dot. oceny stanu technicznego i sanitarnego maszyn, urządzeń i sprzętu w zakresie bezpieczeństwa i higieny,
- butelki typu „pet” przeznaczone do wyrobów gotowych przechowywane są w zniszczonych, brudnych, porzrywanych kartonach po „performach” i workach foliowych, nie posiadających atestu o dopuszczeniu do kontaktu z żywnością,
- niewłaściwe, niezgodne z obowiązującą w zakładzie procedurą przechowywanie gotowego wyrobu.

Stosowano karanie mandatowe. Wydano decyzję administracyjną. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca wykazała usunięcie wszystkich nieprawidłowości.

W ramach urzędowej kontroli żywności pobrano 10 próbek naturalnej wody mineralnej niegazowanej i dokonano oceny prawidłowości oznakowania. Próbki nie zostały zdyskwalifikowane.

Obiekty obrotu żywnością

Sklepy spożywcze

- stwierdzono w sprzedaży środki spożywcze po upływie terminu przydatności do spożycia oraz dacie minimalnej trwałości,
- brak warunków do mycia rąk,
- brudno utrzymane pomieszczenia zakładu, brudne urządzenia chłodnicze,
- brak realizacji opracowanych procedur i instrukcji,
- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń,
- nieprawidłowe warunki przechowywania środków spożywczych,
- brak odzieży ochronnej zatrudnionego personelu,
- brak bieżącej ciepłej wody przy umywalce do mycia rąk w wc,
- brak dokumentacji systemu HACCP oraz GMP/GHP,
- brak do wglądu zaświadczenia z badań lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu,

Zakłady żywienia zbiorowego otwarte

- artykuły spożywcze przechowywane niezgodnie z deklaracjami producenta,
- w zakładzie przechowywany zbędny sprzęt,
- brak realizacji zapisów opracowanej dokumentacji GHP oraz systemu HACCP,
- brak orzeczenia z badań lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych
- posadzki w sali konsumenckiej utrzymane brudno,
- brudne parapety okienne,
- stwierdzono artykuły spożywcze po upływie terminu przydatności do spożycia oraz daty minimalnej trwałości.
- brudne urządzenia chłodnicze, silnie oszronione,

VI. Podmioty lecznicze

Informacja o stanie sanitarnym placówek działalności leczniczej z terenu powiatu wałbrzyskiego w 2020 r.

W 2020 r. przeprowadzono 7 kontroli, podczas których skontrolowano 7 placówek lecznictwa z terenu powiatu wałbrzyskiego. Nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

W związku z ogłoszonym przez Ministra Zdrowia w okresie od dnia 20 marca 2020 r. do odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanem epidemii – rozporządzenie Ministra

Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r. poz. 491 z późn. zm.), a także ze względu na wejście w życie rozporządzeń Rady Ministrów znajdujących delegację w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239, z późn. zm.), Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu wprowadził ograniczenia w wykonywaniu zadań przez pracowników organu polegające na wykonywaniu zadań niezbędnych do zapewnienia pomocy obywatelom.

W ramach pomocy obywatelom przeprowadzono ogółem w powiecie wałbrzyskim i mieście Wałbrzychu:

- 3484 wywiadów osób poddanych kwarantannie w związku z podejrzeniem zachorowania na COVID;
- 3791 wywiadów osób poddanych izolacji w związku z podejrzeniem zachorowania na COVID;
- 297 wywiadów osób hospitalizowanych w związku z podejrzeniem zachorowania na COVID;
- 779 wywiadów osób objętych nadzorem epidemiologicznym w związku z podejrzeniem zachorowania na COVID;
- 976 wywiadów osób powracających z zagranicy w związku z możliwością rozprzestrzenienia zakażenia (wszystkie osoby zostały poddane obowiązkowej kwarantannie);
- 107 wywiadów dotyczących zachorowań na inne choroby zakaźne niż COVID;
- Wydano łącznie 2349 decyzji.

W 2020 roku zarejestrowano 108 zgonów z powodu zakażenia wirusem SARS-CoV-2. Pierwszy zgon nastąpił dnia 17.03.2020 w gminie Szczawno-Zdrój. Wszystkie osoby miały stwierdzone choroby współistniejące.

W 2020 r. odnotowano 5 niepożądanych odczynów poszczepiennych, które zostały zgłoszone do WSSE we Wrocławiu, NIZP PZH w Warszawie i Urzędu Rejestracji Wyrobów Leczniczych i Produktów Biobójczych w Warszawie do Wydziału Monitorowania Niepożądanych Działań Produktów Leczniczych.

Za rok 2020 zgłoszono w mieście Wałbrzychu i powiecie wałbrzyskim sumarycznie 10459 przypadków rozpoznania klinicznego zachorowań grypopodobnych i ostrych zakażeń dróg oddechowych, o 3937 przypadków mniej niż w roku 2019.

**TABELA ROZKŁADU TERYTORIALNEGO LICZBY PRZYPADKÓW ZACHOROWAŃ I ZAPADALNOŚCI
ZA OKRES OD 2020-01-01 DO 2020-12-31**

(* liczba mieszkańców)

Kod choroby	Jednostka chorobowa	Boguszów Gorce *(15228)		Czarny Bór *(4850)		Głuszycza (miasto) *(6305)		Głuszycza (wieś) *(2265)		Jedlina-Zdrój *(4816)		Mieroszów (miasto) *(4031)		Mieroszów (wieś) *(2686)		Stare Bogaczowice *(4287)		Szczawno-Zdrój *(5559)		Walim *(5387)		Powiat wałbrzyski *(55414)	
A02.0	salmoneloza -zatrucie pokarmowe	1	6,57	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1,8
A02.2-8	inne zakażenie pozajelitowe	0	0	0	0	1	15,86	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1,8
A04.7	zakażenia jelitowe wywołane przez Clostridium difficile	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	24,81	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1,8
A05.9	inne bakteryjne zatrucia pokarmowe (nie określone)	0	0	1	20,62	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1,8
A07.1	lamblioza	1	6,57	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	37,23	0	0	0	0	0	0	2	3,61
A08.0	wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy	2	13,13	0	0	0	0	0	0	0	0	2	49,62	0	0	2	0	0	0	0	0	6	10,83
A08.2-3	inne określone	1	6,57	0	0	1	15,86	0	0	0	0	1	24,81	0	0	0	35,98	2	35,97	0	0	5	9,02
A08.4	nie określone	0	0	0	0	1	15,86	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17,99	1	17,98	3	55,69	5	9,02
A09	biegunka i zapalenia żołądkowo jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	0	0	0	0	5	79,3	0	0	2	41,53	0	0	0	0	1	143,91	8	143,91	3	55,69	19	34,29
A37	ksztusiec	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17,99	1	17,98	0	0	1	1,8
A38	ptonica	4	26,27	0	0	11	174,46	2	88,3	2	41,53	0	0	0	0	4	53,97	3	53,96	1	18,56	27	48,72
A39.0;A39.8	zapalenie opon mózgowych	1	6,57	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1,8
A69.2	borelioza z Lyme	3	19,7	2	41,24	2	31,72	0	0	1	20,76	0	0	0	0	5	0	0	0	2	37,13	15	27,07
B01	ospa wietrzna	43	282,37	16	329,9	7	111,02	1	44,15	5	103,82	7	173,65	0	0	13	89,94	5	89,94	42	779,65	141	254,45
B18.0-1	wirusowe zapalenie wątroby typu B	0	0	1	20,62	0	0	0	0	1	20,76	0	0	0	0	0	0	0	0	1	18,56	3	5,41
B18.2	wirusowe zapalenie wątroby typu C - przewlekłe i BNO	0	0	0	0	0	0	1	44,15	1	20,76	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3,61
U07.1	Zakażenia SARS-CoV-2																					1247	2250,33
Z20.3/Z24.2	Styczność i narażenie na wściekliznę	0	0	0	0	0	0	0	0	1	20,76	0	0	1	37,23	0	0	0	0	0	0	2	3,61

VI. Ocena stanu sanitarno-technicznego obiektów czasowo-turystycznych w 2020 roku

1. Baza noclegowa

W 2020 r. skontrolowano 5 obiektów, świadczących usługi noclegowe i usługi hotelarskie, zlokalizowane na terenach turystycznych powiatu, tj. w Szczawnie-Zdroju, Jugowicach, Boguszowie-Gorcach oraz w Walimiu. Wszystkie obiekty odznaczały się prawidłowym stanem sanitarno-technicznym. Właścicielowi jednego z gospodarstw agroturystycznych wydano zalecenia dotyczące prowadzenia dezynfekcji kołder, poduszek, materacy co najmniej 1 raz w roku.

Z roku na rok stan sanitarny i techniczny większości obiektów świadczących usługi noclegowe poprawia się, właściciele prowadzą remonty i modernizacje, które podnoszą standard świadczonych usług i estetykę obiektów.

Wyjątkiem w tej grupie obiektów jest ośrodek wypoczynkowy „Warszawianka” w Rzecze, w odniesieniu do którego obowiązuje decyzja PPIS w Wałbrzychu, nakazująca doprowadzenie do właściwego stanu sanitarno-technicznego w budynku Lech I obudów kabin prysznicowych w łazienkach, a w budynku Lech II wykładzin dywanowych w pokojach, powierzchni sufitu w świetlicy oraz stolarki okiennej w świetlicy i pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych w przyziemiu, ponadto wymianę umywalk w ogólnodostępnych łazienkach na II piętrze w budynku Lech I i na II piętrze po lewej stronie w budynku Lech II. Termin wykonania decyzji na wniosek strony został przedłużony z 31 grudnia 2019 r. do 31 marca 2020 r. Rekontrola wykonania decyzji zaplanowana jest w sezonie letnim, jeśli obiekt wznowi działalność (wcześniej nie została przeprowadzona ze względu na trwający stan epidemii).

W obecnym stanie prawnym szczególną uwagę należy zwrócić na obiekty czasowo-turystyczne wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia. Znowelizowane rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z dnia 7 grudnia 2017 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294) różnicuje obowiązki podmiotów wykorzystujących wodę w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej, budynkach zamieszkania zbiorowego oraz działających na rynku spożywczym w zależności od wydajności ujęcia. W przypadku ujęć o wydajności poniżej 10 m³/db podmiot ustala z PPIS zakres badanych parametrów oraz częstotliwość wykonywania badań jakości wody. Pozostałe podmioty, zgodnie z cytowanym rozporządzeniem, są zobowiązane do prowadzenia oceny przydatności wody do spożycia, która obejmuje m.in.: badania wody z określoną częstotliwością, ustalenie harmonogramu pobierania próbek wody do badań w uzgodnieniu z państwowym powiatowym inspektorem sanitarnym, przechowywanie wyników badań przez okres przynajmniej 5 lat od dnia ich wykonania, informowanie państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o przekroczeniach parametrów jakości wody oraz przekazywanie sprawozdań z przeprowadzonych badań.

Ponadto zgodnie z wyżej cytowanym rozporządzeniem w obiektach zamieszkania zbiorowego istnieje obowiązek monitorowania obecności pałeczek z rodzaju Legionella sp. W związku z powyższym, w celu zapewnienia właściwej jakości ciepłej wody, należy badać wodę z instalacji ciepłej wody przynajmniej raz na 3 lata (przy czym po pierwszym badaniu,

w którym uzyskano prawidłowy wynik, kolejne powinno być wykonane już po roku) w minimum 2 punktach zlokalizowanych w budynku.

Skontrolowane gospodarstwo agroturystyczne „Biała Sowa” w Walimia nie spełnia wymagań przywołanego rozporządzenia w zakresie kontroli wewnętrznej jakości wody z indywidualnego ujęcia, jak również badania ciepłej wody w kierunku obecności Legionella sp.

2. Pływalnie kryte

Pływalnia kryta z odnową biologiczną w hotelu „Piotr”, ul. Kościuszki 5, Boguszów-Gorce

W ramach nadzoru sanitarnego prowadzonego przez PPIS w Wałbrzychu w lutym 2020 r. pobrano z niecki dużej i jacuzzi oraz pryszniców na pływalni: 4 próbki wody do badań bakteriologicznych i 2 próbki wody do badań fizykochemicznych, nie kwestionując żadnej z nich.

W ramach realizacji kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalni zarządca obiektu zlecił

17 badań próbek wody pod względem bakteriologicznym i 15 pod względem fizykochemicznym,

w zakresie zgodnym z warunkami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach. Woda spełniała wymogi wyżej cytowanego rozporządzenia i nadawała się do kąpeli. W okresie od marca do czerwca 2020 r. obiekt był zamknięty, a od października funkcjonował w ograniczonym zakresie.

W związku z powyższym nie otrzymano wszystkich sprawozdań z badań wody zaplanowanych na ten rok.

W dniu 14 stycznia 2020 r. przeprowadzono kontrolę pływalni wraz z zapleczem sanitarnohigienicznym, która nie wykazała uchybień sanitarno-technicznych, poza nieprawidłowością, będącą przedmiotem prowadzonego postępowania. W dniu 31 sierpnia 2017 r. wydana została decyzja administracyjna nr 649/17, nakładająca obowiązek zapewnienia wentylacji mechanicznej w pomieszczeniach magazynowania i dawkowania podchlorynu sodu oraz kwasu siarkowego z terminem wykonania wydłużonym do 30 kwietnia 2020 r. Rekontrola przeprowadzona w dniu 3 lipca 2020 r. wykazała zrealizowanie wyżej wymienionego obowiązku. Ponadto skontrolowano przestrzeganie ograniczeń, zakazów, nakazów i zaleceń związanych z wystąpieniem epidemii COVID-19 i nie stwierdzono pod tym względem uchybień.

Pływalnia kryta ”Delfinek”, ul. Kolejowa 8, Gluszyca

W ramach realizacji kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalni zarządca obiektu w okresie funkcjonowania zlecił badania wody z niecek: 66 próbek pod względem bakteriologicznym i 44 próbki pod względem fizykochemicznym w zakresie zgodnym z warunkami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach. Woda spełniała wymogi

wyżej cytowanego rozporządzenia i nadawała się do kąpieli. Od II połowy marca 2020 r. do czerwca 2020 r. obiekt był zamknięty z powodu ogłoszenia stanu epidemii. Po wznowieniu pracy przez obiekt wszystkie sprawozdania z badań były dostarczane do PSSE zgodnie z ustalonym harmonogramem.

W dniu 7 października 2020 r. przeprowadzona została kontrola pływalni wraz z zapleczem sanitarnohigienicznym. Obiekt został również skontrolowany w zakresie przestrzegania ustanowionych na czas epidemii ograniczeń, nakazów, zakazów oraz wytycznych GIS. Nie stwierdzono uchybień sanitarno-technicznych, ani naruszeń wydanych przepisów wynikających ze stanu epidemii.

Pływalnia kryta „Dolnośląski Delfinek”, ul. Słoneczna 2, Szczawno-Zdrój

Działalność obiektu rozpoczęła się od początku września 2020 r. PPIS w Wałbrzychu zatwierdził harmonogram pobierania próbek wody dla obiektu, a zarządca wykonywał badania regularnie i systematycznie przekazywał do PSSE sprawozdania z badań wody w nieckach. W ramach kontroli wewnętrznej przebadanych zostało 29 próbek wody pod względem bakteriologicznym oraz 21 pod względem fizykochemicznym w zakresie zgodnym z warunkami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach. Nie kwestionowano żadnej z próbek – woda nadawała się do kąpieli.

W roku 2020 nie przeprowadzono kontroli oraz badań wody w ramach bieżącego nadzoru ze względu na obowiązujące zakazy związane z ogłoszonym stanem epidemii.

4. Tereny rekreacyjne

W 2020 r. przeprowadzono kontrolę Parku Jordanowskiego w Walimiu, Kompleks sportowo-rekreacyjny oraz Park Aktywności w Jedlinie-Zdroju, place zabaw w gminie Czarny Bór, Głuszycy oraz Szczawnie-Zdroju.

Nie kwestionowano stanu sanitarno-technicznego.

VIII. Ocena stanu sanitarno-technicznego innych obiektów użyteczności publicznej w 2020 roku

1. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej

W 2020 r. przeprowadzono kontrole w 13 zakładach świadczących usługi fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej w zakresie spełnienia ogólnych wymogów sanitarnych, a przede wszystkim minimalizacji zagrożenia przeniesienia chorób zakaźnych i zakażeń.

Przeprowadzone kontrole nie wykazały naruszenia wymagań ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych, procedury postępowania ze sprzętem kosmetycznym i fryzjerskim były prawidłowe, nie kwestionowano również czystości i porządku w pomieszczeniach zakładów.

W skontrolowanych obiektach, w których przeprowadzane są zabiegi naruszające ciągłość tkanek ludzkich w większości przypadków stwierdzono opracowane procedury, wynikające z wymagań art. 16 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Sprzęt wielokrotnego użytku używany do zabiegów jest poddawany sterylizacji w autoklawach, a proces dekontaminacji jest właściwie monitorowany za pomocą wskaźników fizycznych, chemicznych i biologicznych.

Ponadto osobom świadczącym usługi fryzjerskie i kosmetyczne wydano doraźne zalecenie dotyczące oznakowywania preparatów kosmetycznych datą ich pierwszego użycia (dotyczy kosmetyków posiadających na opakowaniu znak graficzny określający czas, w jakim od otwarcia preparat może być stosowany), stosowania kosmetyków posiadających na opakowaniu informację w języku polskim, właściwego oznakowywania opakowań zastępczych kosmetyków, oznakowywania pakietów sterylizacyjnych datą procesu oraz umieszczania w każdym pakiecie wskaźnika wieloparametrowego.

W skontrolowanych solariach (3) nie stwierdzono naruszenia przepisów ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium (Dz. U. z 2017 r. poz. 2011), tj.: reklamowania i promocji usług w zakresie opalania ciała, informowania klientów o szkodliwości korzystania z solarium, a także udostępniania solarium małoletnim, nie wydawano również doraźnych zaleceń dotyczących innych obszarów kontroli.

2. Wiaty przystankowe

W 2020 r. ogółem skontrolowano 31 przystanków komunikacji pozamiejskiej, zlokalizowanych na terenie gmin Czarny Bór, Walim, Głuszyca, Mioszów i 8 przystanków komunikacji miejskiej na terenie miasta Wałbrzycha.

Z uwagi na dużą zmienność w ilości nadzorowanych obiektów oraz brak jednoznacznych informacji od zarządców PSSE w Wałbrzychu nie prowadzi stałej ewidencji przystanków, stąd różnica w ich ilości w stosunku do 2019 r.

Wszystkie skontrolowane wiaty przystankowe zostały ocenione pozytywnie pod względem sanitarno-technicznym na koniec roku. W wyniku kontroli wiat w gminie Mioszów wydano doraźne zalecenia, które dotyczyły uzupełnienia znaków zakazu palenia o e-papierosy, odnowienie malatury metalowych konstrukcji wiat, uzupełnienie brakujących wkładów metalowych do pojemników betonowych na odpadki oraz wymycie ścianek pleksowych wiaty na jednym z przystanków.

Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia prowadzona przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Wałbrzychu na terenie miasta Wałbrzych i powiatu wałbrzyskiego w 2020 roku

Działalność prowadzono poprzez:

- wdrażanie, koordynację, monitorowanie i ocenianie realizowanych programów z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia,
- programowanie i realizację zadań skierowanych na rozwiązywanie problemów i minimalizowanie zagrożeń zdrowotnych, szczególnie związanych z sytuacją epidemiologiczną.
- współpracę z podmiotami uczestniczącymi w procesie promocji zdrowia,
- inicjowanie działań prozdrowotnych.

Podjęmowano realizację zadań zleczanych przez instytucje nadrzędne oraz realizację działań lokalnych.

Instytucje i organizacje, z którymi współpracowano w ramach realizacji zadań:

- Starostwo Powiatowe, Urząd Miejski w Wałbrzychu, urzędy miast i gmin powiatu wałbrzyskiego
- Centrum Aktywnego Wypoczynku Aqua Zdrój w Wałbrzychu
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu / Centrum Aktywności Lokalnej i Centrum Integracji Rodziny/
- Ośrodek Społeczno- Kulturalny „Podzamcze” w Wałbrzychu
- Wałbrzyski Ośrodek Kultury
- Stowarzyszenie Gmin Książańskich Euroregionu Nysa,
- Dyrektorzy żłobków, przedszkoli, nauczyciele
- Dyrekcje i grona pedagogiczne szkół
- uczelnie wyższe
- placówki wypoczynku dzieci i młodzieży
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Terenowy w Wałbrzychu
- PTTK Oddział Wałbrzych
- Hufiec ZHP Ziemi Wałbrzyskiej
- Biblioteka pod Atlantami w Wałbrzychu, filie
- podmioty lecznicze
- zakłady pracy, placówki handlowe, spółdzielnie mieszkaniowe, apteki,
- lokalne mass media /radio, prasa, TV/

Realizacja zagadnień problemowych

W 2020 roku realizowano przede wszystkim działania wynikające z sytuacji epidemiologicznej oraz programy krajowe wynikające z polityki zdrowotnej państwa, programy wojewódzkie i lokalne oraz interwencje nieprogramowe.

Realizowano działania dotyczące następujących problemów zdrowotnych:

1. Ogólnopolski program edukacyjny "Trzymaj Formę " XIII edycja

Celem programu jest edukacja dzieci i młodzieży oraz ich rodziców w zakresie kształtowania postaw prozdrowotnych związanych z właściwym odżywianiem i aktywnością fizyczną poprzez promocję aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki.

Koordynowano i monitorowano realizację programu. Rozpropagowano konkurs ogłoszony w ramach programu. Z uwagi na zamknięcie szkół konkurs został odwołany a program zakończony.

W roku szkolnym 2019/2020 program realizowało 13 szkół. W realizację programu włączyło się 39 nauczycieli i innych pracowników szkół.

Zasięg programu: 2524 uczniów oraz 246 rodziców.

Ogólny zasięg 2809 osób.

Zainaugurowano kolejną edycję programu.

Tematyka wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie oraz promocji zdrowego stylu życia była poruszana w trakcie podejmowanych przez Sekcję OZ i PZ działań oraz imprez organizowanych przy współpracy z innymi jednostkami / punkt w trakcie imprez oraz w ramach akcji „Bezpieczny wypoczynek”- zasięg działań ok.952 osoby

2. Zapobieganie HIV/AIDS

Opracowano sprawozdanie za 2019 r. oraz harmonogram realizacji zadań na 2021 r. Umieszczono informacje w mediach społecznościowych na temat Światowego Dnia AIDS i Europejskiego Tygodnia Testowania, opracowano wystawę materiałów.

3. „Skąd się biorą produkty ekologiczne”- nowy ogólnopolski program edukacyjny dla przedszkoli opracowany wspólnie z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat.

Grupa, do której skierowany jest nowy program, to dzieci uczęszczające do przedszkoli w wieku 5-6 lat.

Zajęcia w programie „Skąd się biorą produkty ekologiczne” realizowane są poprzez wykorzystanie dedykowanej dzieciom publikacji i filmu animowanego „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, jak również opracowanego scenariusza zajęć dla nauczycieli i lekcji pokazowej. Uczestnicy programu realizują zajęcia edukacyjne, podczas których uczą się skąd się biorą

produkty ekologiczne, dlatego warto je wybierać, jakie są zalecenia zdrowego stylu życia oraz jak przestrzegać zasad higieny. Program jest skierowany także do rodziców i opiekunów dzieci. Zostały nagrane dwa webinaria #po1profilaktyka z udziałem eksperta odpowiednio dla rodziców oraz nauczycieli/opiekunów.

Program realizowało 27 przedszkoli. Przeprowadzono 25 szkoleń dla 39 realizatorów w przedszkolach, przekazano materiały edukacyjne.

Zasięg programu: 1041 dzieci oraz 544 rodziców.

Ogólny zasięg 1624 osoby.

Zainaugurowano kolejną edycję programu.

4. Działania w ramach ograniczania zdrowotnych następstw palenia tytoniu

Koordynowano na terenie Miasta i Powiatu Wałbrzyskiego realizację wieloletnich programów i projektów:

- ***Ogólnopolski Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej "Czyste Powietrze Wokół Nas"***

Celem programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach narażenia na bierne palenie.

Grupa docelowa: dzieci 5-6 letnie oraz ich rodzice i opiekunowie.

W roku szkolnym 2019/2020 program realizowało 28 placówek przedszkolnych. Przekazano materiały edukacyjne, udzielano wsparcia metodycznego i merytorycznego. Koordynowano i monitorowano realizację programu. W ramach monitoringu przeprowadzono 9 wizytacji realizacji programu w przedszkolach.

Program cieszył się dużym zainteresowaniem. Dzieci i rodzice chętnie uczestniczyli w działaniach, wzbogacając wiedzę na temat profilaktyki antytytoniowej, szczególnie ochrony dzieci przed biernym paleniem.

Zasięg programu: 1338 dzieci oraz 770 rodziców.

Ogólny zasięg-2108 osób

Zainaugurowano kolejną edycję programu.

- ***Program Edukacji Antytytoniowej "Nie pal przy mnie, proszę."***

Celem programu jest zmniejszenie narażenia dzieci na bierne palenie tytoniu poprzez zwiększenie wiedzy w zakresie odpowiedzialności za zdrowie, kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie oraz kształtowanie postaw asertywnych.

Adresatami programu są dzieci klas I-III szkół podstawowych.

W związku z zakończeniem realizacji na poziomie ogólnopolskim program kontynuowany był jako lokalny. Koordynatorzy szkolni oraz współrealizatorzy zostali przeszkoleni w poprzednich edycjach.

Program realizowało 9 szkół podstawowych. Na podstawie analizy informacji z realizacji programu w szkołach przeprowadzono ocenę i sporządzono sprawozdanie zbiorcze.

Koordynatorzy szkolni wysoko ocenili program oraz zaangażowanie dzieci podczas realizacji programu. Wysoko również oceniono odbiór programu przez rodziców.

Zasięg programu: 407 dzieci oraz 191 rodziców.

Ogólny zasięg: 598 osób.

Zainaugurowano kolejną edycję programu.

- ***Program Profilaktyki Palenia Tytoniu "Znajdź właściwe rozwiązanie"***

Celem programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród młodzieży szkolnej poprzez zwiększenie wiedzy w zakresie szkodliwości dymu tytoniowego, kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie własne i swoich bliskich oraz kształtowanie postaw asertywnych z unikaniem czynnego i biernego palenia tytoniu.

Adresatami programu są uczniowie starszych klas szkół podstawowych.

W związku z zakończeniem realizacji na poziomie ogólnopolskim program kontynuowany był jako lokalny.

Realizację programu kontynuowały 4 szkoły. Zdaniem koordynatorów program jest bardzo pomocny w realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień, realizacja programu umożliwia rzeczowe i obrazowe przekazanie najistotniejszych informacji dotyczących palenia tytoniu oraz kształtowanie postaw zobowiązujących do niepalenia.

Programem objęto 934 uczniów i 587 rodziców.

Zainaugurowano kolejną edycję programu.

- ***Ogólnopolski projekt „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych- KIK68”***

W ramach podtrzymywania efektów programu prowadzono działania informacyjne i edukacyjne.

Kontynuowano realizację kampanii społecznej „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”, której celem jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji

psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania. W trakcie Biegu przełajowego w OSK Podzamcze prowadzono punkt edukacyjny. Edukacją objęto 60 osób.

W roku szkolnym 2019/2020 realizowano VII edycję programu edukacyjnego skierowanego do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych „ARS czyli jak dbać o miłość”, jednego z elementów programu KIK 68.

Program realizowało 10 szkół ponadgimnazjalnych, edukacją objęto 489 uczniów oraz 167 rodziców.

Zasięg programu 656 osób.

• ***Ogólnopolski program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas IV szkół podstawowych „Bieg po zdrowie”.***

Program stanowi źródło rzetelnej wiedzy na temat zagadnień dotyczących palenia tytoniu i ukazuje korzyści wynikające z niepalenia papierosów. Forma programu sprzyja wzmocnieniu poczucia własnej wartości, przygotowuje do świadomych wyborów w obszarze własnego zdrowia oraz sprzyja wyrażaniu własnych oczekiwań i opinii. Program realizowało 9 szkół podstawowych.

Zasięg programu- 341 uczniów i 242 rodziców. Razem 583 osób.

5. Program edukacyjny” Moje dziecko idzie do szkoły”

Program zakłada edukację dzieci klas I i ich rodziców w zakresie potrzeb zdrowotnych dziecka rozpoczynającego naukę w szkole.

Program realizowały 3 szkoły. Koordynatorów szkolnych przeszkolono w zakresie zagadnień merytorycznych i metodyki realizacji programu w poprzednich latach.

Realizacja programu przyczyniła się do zwiększenia współpracy nauczycieli i szkolnej służby zdrowia z rodzicami w zakresie kształtowania właściwych postaw zdrowotnych zarówno u dzieci jak i rodziców. Odbiorcy poszerzyli wiedzę na temat zdrowego stylu życia, a zajęcia edukacyjne pozwoliły ograniczyć stres związany z pobytem dzieci w nowym środowisku.

Zasięg programu 147 dzieci i 163 rodziców oraz 11 nauczycieli i pedagogów. Razem 321 osób.

6. Profilaktyka chorób nowotworowych.

PSSE w Wałbrzychu podejmuje działania z zakresu profilaktyki chorób nowotworowych. Prowadzona jest dystrybucja materiałów oraz rozmowy w trakcie imprez ogólnospołecznych.

Zorganizowano punkt informacyjno-edukacyjny w ramach którego prowadzono rozmowy indywidualne, pogadanki, pomiary RR, przekazywano materiały edukacyjne /KIK, profilaktyka chorób nowotworowych/. Działaniem bezpośrednim objęto 60 osób. W trakcie 16 spotkań w przedszkolach udzielano instruktaży dotyczących prowadzenia edukacji w ramach obchodów Dnia Babci i Dziadka. Przekazano materiały informacyjne- ok 700 szt.

Zasięg działań- ok. 760 osób.

7. Program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”

Program jest skierowany do uczniów klas I szkół ponadgimnazjalnych, rodziców uczniów oraz kadry pedagogicznej. Jego głównym celem jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy poprzez zwiększenie poziomu wiedzy i zachęcanie do odpowiedzialności za zdrowie swoje i najbliższego otoczenia. Program realizowało 7 szkół ponadgimnazjalnych.

Zasięg programu- 729 uczniów, 158 rodziców, 18 realizatorów.

Ponadto prowadzona była edukacja w zakresie profilaktyki HPV w trakcie innych działań w szkołach- ok.1900 osób.

Zasięg działania: 2805 osób.

8. Bezpieczny wypoczynek

Cel: Ograniczenie występowania wypadków i urazów oraz zagrożeń związanych z okresem ferii zimowych i wakacji. Adresaci działań: społeczność powiatu wałbrzyskiego ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Opracowano „Zalecenia zdrowotne na okres ferii zimowych”, opracowano i przygotowano materiały do wykorzystania w akcji zimowej. W opracowaniu zalecono nasilenie działań edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa, zapobiegania wypadkom i urazom dzieci i młodzieży w okresie ferii zimowych, kształtowania właściwych zachowań higienicznych chroniących przed chorobami zakaźnymi. Opracowanie przesłano do wszystkich szkół.

Przygotowano pakiety z materiałami edukacyjnymi z zakresu profilaktyki grypy i zachorowań grypopodobnych, bezpieczeństwa w trakcie uprawiania sportów i zabaw zimowych, profilaktyki uzależnień /zagrożenia zdrowotne związane z używaniem dopalaczy oraz czynnym i biernym paleniem papierosów/. Materiały edukacyjne wraz z zaleceniami przekazywane były kierownikom zimowego wypoczynku przez pracowników Sekcji OZiPZ oraz Sekcji HDM. Udzielano instruktaży metodycznych i merytorycznych. Zorganizowano wystawkę materiałów edukacyjnych.

Podjęto współpracę z jednostkami organizującymi zajęcia dla dzieci i młodzieży w okresie ferii. Prowadzono działania edukacyjne – punkty informacyjne, dystrybucję materiałów edukacyjnych, pogadanki oraz gry i zabawy w środowisku dzieci i młodzieży

w świetlicach środowiskowych i innych zorganizowanych formach spędzania wolnego czasu. Zorganizowano konkurs plastyczny „Bezpieczne i zdrowe ferie zimowe”.

Na fanpage'u i stronie internetowej PSSE zamieszczono informację dot. bezpiecznego wypoczynku zimowego.

Zasięg działań- 102 placówki, 599 odbiorców.

Rozpoczęto działania w ramach akcji letniej. Opracowano materiały pomocne w prowadzeniu działań, które sukcesywnie były przekazywane organizatorom wypoczynku letniego oraz opiekunom wraz z instruktażem metodycznym i merytorycznym również przy współpracy z Sekcją HDM. Przeprowadzono działania edukacyjne – pogadanki, konkursy, gry i zabawy w środowisku dzieci i młodzieży w świetlicach środowiskowych i innych zorganizowanych formach wypoczynku. Tematyka podejmowanych działań została rozszerzona o bezpieczne zachowania w dobie pandemii.

Zasięg działań bezpośrednich -293 osoby.

Ogólny zasięg działań - 157 placówek, 892 osoby.

9. Działania z zakresu profilaktyki zażywania środków zastępczych.

Prowadzono działania skierowane do społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży.

Kontynuowano realizację programu lokalnego „Dopalaczom mówimy nie” - przeprowadzono szkolenia dla młodzieży uczęszczającej do Zespołu Szkół nr 5 w Wałbrzychu /9 szkoleń/ . Edukacją objęto 172 osoby.

Prowadzono działania edukacyjne połączone z dystrybucją materiałów wśród uczestników wypoczynku zimowego i letniego oraz poradnictwo metodyczne wśród nauczycieli i opiekunów . Przekazano materiały we współpracy z Sekcją HDM do placówek wypoczynku.

Rozpropagowano konkurs „Szkoła wolna od używek”.

Zasięg działań bezpośrednich: 51 placówek, 320 osób.

10. Działania związane z aktualną sytuacją epidemiologiczną

- profilaktyka grypy i zachorowań grypopodobnych

Interwencja skierowana była do społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

W działaniach prowadzonych w okresie ferii zimowych uwzględniono tematykę związaną z profilaktyką grypy i infekcji grypopodobnych, prowadzono pokazy i naukę prawidłowego mycia rąk. Zorganizowano wystawę i dystrybucję materiałów edukacyjnych w siedzibie PSSE Przeprowadzono spotkania w przedszkolach połączone z instruktażem i z dystrybucją

materiałów. Przeprowadzono szkolenie dla seniorów. W trakcie Biegu Przelajowego prowadzono punkt informacyjny dla uczestników i widzów.

Ogółem: 1537 osób.

- profilaktyka zakażeń koronawirusem, działania w trakcie epidemii

W związku z ogłoszeniem stanu epidemii pracownicy Sekcji OZiPZ realizowali zadania edukacyjne z zakresu ochrony przed koronawirusem, zadania niezbędne do zapewnienia pomocy obywatelom, współpracę z lokalnymi mass-mediami oraz pomoc bezpośrednią pracownikom oddziału epidemiologii i HDM. Przed ogłoszeniem stanu epidemii przekazywano materiały edukacyjne- ulotki wywieszki, film, zasady postępowania do podmiotów leczniczych, aptek, urzędów miast i gmin, zakładów pracy, marketów, wyższych uczelni, szkół, przedszkoli, mass-mediów i innych jednostek współpracujących, w miarę możliwości monitorowano ich wykorzystanie. W trakcie trwania epidemii przesyłano aktualne materiały wielokrotnie. Zakupiono 10 000 ulotek „Jak zapobiegać zakażeniu”, „Informacja GIS dla seniorów”, „Jak skutecznie myć ręce”. Większość przekazano do spółdzielni mieszkaniowych celem ekspozycji na klatkach schodowych budynków mieszkalnych oraz do biur podróży, kina, bibliotek, placówek handlowych. Przekazano plakaty „Pamiętaj” z numerami telefonów do PSSE i NFZ do urzędów, szpitali, wyższych uczelni, opracowano i wydrukowano wywieszki, materiały informacyjne dla klientów, materiały dot. zasad kwarantanny i pomocy dla osób kwarantannowanych /były przekazywane wraz z decyzjami/, wykazy punktów pobrań itp. Sukcesywnie umieszczano materiały edukacyjne na stronie internetowej PSSE i fb. oraz przygotowywano wystawy materiałów edukacyjnych oraz wywieszki informacyjne. Powtórnie w drugim półroczu zaprojektowano i zakupiono 6000 ulotek. Przesłano do placówek handlowych materiały do wykorzystania w edukacji klientów. Prowadzono dystrybucję materiałów, zaleceń oraz poradnictwo dla placówek wypoczynku dzieci i młodzieży. Prowadzono spotkania informacyjne, rozmowy indywidualne, porady oraz konkursy online we współpracy z Ośrodkiem Społeczno-Kulturalnym „Podzamcze” w Wałbrzychu: „Jeśli na spacer to w maseczce”, „Moje wymarzone, bezpieczne wakacje”, „Koronawirus – mój piktogram-wiem jak się zachować”, „Moja kolorowa maseczka”, „Znaki czasu epidemii” /wernisaże, wystawy, 2 w siedzibie PSSE/, pogadanki, zajęcia dla dzieci w okresie wakacji.

Udzielano porad i informacji telefonicznych obywatelom, prowadzono wywiady epidemiologiczne i rozmowy. Prowadzono bieżącą współpracę z lokalnymi mass-mediami /pisma, materiały edukacyjne, odpowiedzi na zapytania, informacje o aktualnej sytuacji epidemiologicznej, wywiady dotyczące wymagań sanitarnych itp./ i rzecznikiem prasowym WSSE. Współpracowano z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie udzielania pomocy psychologicznej.

Opracowano i wdrożono program dla dzieci „**Choroby przenoszone drogą kropelkową-wiem jak się zachować**”. Pozyskano partnerów do działania. Program rozpropagowano wśród placówek n/w /informacja na szkoleniach dla dyrektorów 39 placówek, 36 osób rozdysponowano 1100 naklejek/, spotkania informacyjne /21 – 24 osoby/, przekazanie scenariusza zajęć oraz materiałów edukacyjnych- naklejki „Myj ręce, zachowaj dystans”, wywieszki „Jak prawidłowo myć ręce”, ulotki informacyjne. Rozdysponowano ok. 4000 naklejek .

Współpracowano przy organizacji szkoleń dla dyrektorów szkół /6 szkoleń, 57 osób/.
Przygotowano i przekazano materiały informacyjne.

Zasięg działań bezpośrednich: 657 placówek, ok. 3000 osób.

Ogólny zasięg działań: ok. 17000 osób.

-, **Oszczędź dziecku ospy**”- kampania informacyjna- przekazano materiały wraz z instruktażem do 2 żłobków.

Współpraca w działaniach inicjowanych przez lokalnych partnerów:

„Uczę się bezpiecznie żyć”

Współpracowano przy realizacji wojewódzkiego konkursu ph. „Uczę się bezpiecznie żyć”. Pracownik Sekcji OZ i PZ brał udział w naradzie komisji konkursowej. Głównymi organizatorami konkursu było Stowarzyszenie Gmin Książańskich Euroregionu Nysa oraz Sejmik Województwa Dolnośląskiego i Urząd Miejski w Wałbrzychu. Konkurs został odwołany.

Pozostałe informacje

Na stronie internetowej oraz fanpage’u Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wałbrzychu umieszczano informacje dotyczące prowadzonych programów, akcji informacyjno-edukacyjnych, sytuacji epidemiologicznej i profilaktyki.

Działalność kontrolna:

Przeprowadzono ogółem 9 wizytacji w celu oceny realizowanych programów edukacyjnych inicjowanych i koordynowanych przez Inspekcję Sanitarną. Pracownik Sekcji OZiPZ uczestniczył we wspólnych z Policją kontrolach przestrzegania ograniczeń, nakazów zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.